

UNIVERZITA PARDUBICE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2023

RADOVAN KADLEC

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Spiknutí proti králi

Rozbor výpovědi dochované v někdejší rožmberském archivu

Radovan Kadlec

Bakalářská práce

2023

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Radovan Kadlec**
Osobní číslo: **H20099**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny**
Téma práce: **Spiknutí proti králi. Rozbor výpovědi dochované v někdejším rožmberském archivu**
Téma práce anglicky: **Conspiracy against the king. An analysis of the testimony preserved in the former Rosenberg archive**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Zásady pro vypracování

Hlavním cílem práce je analýza údajného "doznání" jednoho ze spiklenců proti králi Vladislavovi II., které se nahází v někdejším rožmberském archivu. Student identifikuje vystupující osoby, srovná jejich vystupování s našimi dosavadními poznatky o "Korvínovské straně" a pokusí se o časové zařazení dokumentu. Druhým cílem práce bude charakteristika politické komunikace spiklenců, tj. kde se setkávali, jak si vyměňovali zprávy, jaké prostředky hodlali pro úspěch svého spiknutí použít.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Čapský, Martin: Zrození země. Komunikující společenství pozdněstředověkého Slezska, Praha 2013.
Dvořáčková-Malá, Dana – Zelenka, Jan (red.): Dvory a rezidence ve středověku II. Skladba a kultura dvorské společnosti. Praha 2008.
Kalous, Antonín: Matyáš Korvín (1443-1490). České Budějovice 2009.
Macek, Josef: Jagellonský věk v českých zemích I.-II. Praha 1992.
Šandera, Martin: Jindřich starší z Minsterberka : syn husitského krále : velký hráč s nízkými kartami, Praha 2016.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Mgr. Martin Čapský, Ph.D.**
Ústav historických věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. března 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. března 2022**

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D. v.r.
děkan

doc. Mgr. Pavel Marek, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2021

Prohlašuji:

Práci s názvem Spiknutí proti králi. Rozbor výpovědi dochované v někdejším rožmberském archivu jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne: 20.11.2023

.....

Radovan Kadlec

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat svému vedoucímu práce doc. Mgr. Martinovi Čapskému, Ph.D. za skvělou spolupráci a vedení, mnoho cenných rad a jeho věnovaný čas.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá analýzou vyslyšacího protokolu o údajném spiknutí proti českému králi Vladislavu II. Jagellonskému datovaného do roku 1490. Práce má podrobně prozkoumat protokol uchovaný v rožmberském archivu v Třeboni, shrnout dosud napsané zmínky o obsahu protokolu a vzájemně je porovnat. Práce dále popisuje postavy uvedené v prameni a zabývá se politikou a komunikací v pozdním středověku.

Klíčová slova

Spiknutí, Vladislav II. Jagellonský, Matyáš Korvín, Hynek z Poděbrad, 1490

Title

Conspiracy against the king. An analysis of the testimony preserved in the former Rosenberg archive.

Annotation

The bachelor thesis deals with the analysis of the interrogation protocol about the alleged conspiracy against the czech king Vladislaus II. Jagiellonian dated to 1490. The thesis aims to examine in detail the protocol preserved in the Rosenberg archive in Třeboň, to summarize previously written references to the content of the protocol and to compare them with each other. The thesis also describes the characters mentioned in the source and deals with politics and communication in the late Middle Ages.

Keywords

Conspiracy, Vladislaus II. Jagiellon, Matthias Corvinus, Henry the Younger of Poděbrady, 1490

Obsah

Úvod.....	9
1. Výpovědi v protokolu	11
2. Postavy v protokolu	19
3. Politika 1468-1490.....	38
4. Komunikace mezi léty 1470-1490	44
5. Důvod spiknutí.....	51
6. Otázka datace a pravosti, popis pramene a současná historiografie	55
Závěr	60
Použité zdroje	62

Úvod

V dobách středověku došlo k mnoha pokusům o násilné sesazení panovníka. V českých zemích jich nebylo málo. Některé povedené jako např. zavraždění Václava III., jiné neúspěšné, kdy strůjce byl zatčen či popraven. Možno připomenout zajetí krále Václava IV. roku 1394 panskou jednotou, v čele s moravským markrabětem Joštem, vzpouru panské jednoty na Karlštejně v roce 1397 či pokus o otrávení Vladislava Jagellonského na příkaz Matyáše Korvína roku 1473. Akce probíhaly plánovaně s cílem dosáhnout míru a pořádku či dosažením určitých práv. U některých atentátů původce či zprostředkovatele neznáme, neboť po vykonání činu zmizel. Množství neúspěšných atentátů bylo zpracováno, i když se jedná o zapomenuté atentáty jako epizody dění za panovníkova života, které z jejich neúspěchu nedostávají přednější místo v poznání dějin. Dějiny panovníka tak odráží panovníkovu osobnost, jeho zdařilost panování a politickou a sociální situaci v zemi i v zahraničí. Toto mě zaujalo, jakožto směr politických dějin. Poznání doby a vztahů mezi vysoce postavenými hlavami státu i nižšími figurkami či loutkami na politickém poli.¹

V této práci se zaměřím na dobu jagellonskou s krátkým přihlédnutím na dobu poděbradskou, která poukazuje na hlavní aktéry rozebíraného případu. Jde o případ výslechového protokolu, uloženého v Rožmberském archivu, jenž dokazuje popravu pěti měšťanů za neúspěšné spiknutí proti tehdejšímu panovníkovi Vladislavovi Jagellonskému. Budu v této práci osvětlovat dějový vývoj v dochovaném výslechovém protokolu a zkoumat již publikované poznatky a komparovat je s novými vlastním uvážením, k čemuž využiji metodu komparační.

V následujících stranách vysvětlím dějovou linku a pokusím se interpretovat pramen. V další kapitole se budu věnovat původu pramene a postavám v prameni se vyskytujících. Stručně popíšu české politické dějiny spjaté s uherským králem Matyášem Korvínem a budu se věnovat komunikaci v pozdním středověku. Dále rozeberu různé důvody, které mohly ke spiknutí vést a ověřím pravost výslechového protokolu. Zároveň se ohlédnou za autory, jenž o tomto prameni psali a vyvrátím či upozorním na případné nepřesnosti.

Dosavadní historiografie k tomuto případu je sice rozsáhlá, avšak se většinou jen o případu zmiňuje a podrobnějšího bádání se distancuje, což nezahrnuje dosavadní poznatky, jež

---

¹ EBERHARD, Winfried. "Gewalt Gegen Den König Im Spätmittelalterlichen Böhmen.: Adelige Widerstand Und Der Ausbau Der Herrschaftspartizipation." In: *Königliche Gewalt - Gewalt Gegen Könige.: Macht Und Mord Im Spätmittelalterlichen Europa.*, Leipzig, 2004, s. 102-109, 116-118, ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami.* Praha, 2016, s. 107.

by v tomto rozebíraném případě chyběly. Případ byl zaznamenán současněkem písařem Bartošem, jenž poté vyšel v edici Karla Jaromíra Erbena či ve *Fontes rerum Bohemicarum*. Po pár letech případ zapsal do své kroniky Václav Hájek z Libočan. Samotný protokol se během uplynulých staletí dostává do rožmberského archivu. Zájem o něj se objevuje až v druhé polovině 19. století, kdy se zmínky o protokolu objevují v publikacích Františka Palackého, který případ drobně rozvedl, ale zcela neobjasnil. Teprve na sklonku století Václav Vladivoj Tomek vydal ve svém díle o dějinách Prahy dosud nejpodrobnější vysvětlení rozebíraného případu, dokonce ve chronologické formě. Během 20. století se objevují pouze zmínky v publikacích Josefa Teigehe, Jaroslava Prokeše, Ferdinanda Hrejsy a Josefa Macka, ve kterých se více zabývají důvodem spiknutí. Po miléniu mnoho bádání v oblasti šlechty odkrylo spoustu nových poznatků, jenž byly aplikovány v publikacích. O rozebíraném případě se zmínili Antonín Kalous a Martin Šandera ve spojitosti s osobami Hynka z Poděbrad a Matyáše Korvína s doplněním o nové poznatky. Přesto se doposud o tento protokol nikdo dopodrobna nezajímal.

1. Výpovědi v protokolu²

Prokop Krejčí seznal bez mučení, že prosil Fryčka o půjčení peněz a on Prokopa pozval k sobě na schůzku. Na schůzce byli brach Škopek Chalabaška, Silvestr a Mikuláš Pečeně. Fryček tam pověděl, že slyšel krále Vladislava mluvit o Němcích táhnoucích na Prahu, kvůli vyhození mnichů.³ Dle Fryčka, k osvobození před Němci měl dopomáhat král Matyáš. Brach Škopek sdělil Fryčkovi, že se jedná o velký problém, avšak spojení s králem Matyášem je dosti nečestný čin. Fryček dále odkázal na Hynka z Poděbrad, ke kterému se mají vydat na koněm taženém voze na Kostomlaty. Když vůz po schůzce přijel, zavládla mezi účastníky schůzky nejistota, a tak ze strachu o své bezpečí odešli k Fryčkovi a prosili ho, aby k Hynkovi jel sám. Fryček jim pohrozil myšlenkou vzpoury proti pánu. Silvestr odvětil, že se bouřit nechtějí. Fryček jim vytýkal, co jsou to za sousedy, že sami souhlasili dopomocť se vstupem krále Matyáše do Prahy, a nyní v nich převládá strach.

Prokop vyznal na mučení, že Silvestr a Pečeně s ním nabádali lid k velezradě a oba Prokopovi sdělili, že s nimi je 300 až 400 lidí. K nabádání lidí kupovali ryby u Waniera, který o spiknutí nevěděl. Při jedné schůzce Fryček chválil krále Matyáše a žádal slib věrnosti od každého, jenž s velezradou souhlasil. Škopek o tom nechtěl nic slyšet a ze schůzky odešel. Fryček věděl, že Silvestr a Pečeně byli u knížete Hynka a pana Tovačovského jednat, ale nevěděl o čem. Poté, když se setkali v hospodě u Hradeckých, byl již vůz zapřažen. Fryček pověděl člověku z Hradce, že tu čekají na knížete Hynka. Dále pověděl, že Hynek se měl sejít s králem Matyášem a souhlasil s příjezdem uherského krále do Prahy.

Pečeně přiznal bez mučení, že Silvestr mluvil o králi Vladislavovi, který poslal k papeži pana Švihovského a Hasištejnského, aby přísahali věrnost ke katolické církvi a tím do svátku svatého Ducha české země napravili od kacířů. Dodali list papeži od českého krále.⁴ Hynek v Poděbradech Pečeni řekl, že onen list získal od krále Matyáše. Pečeně smýšlel list ukázat v Praze, avšak Hynek list nechal u uherského krále. Hynek Pečeňovi následně ukázal list, ve kterém se Vladislav zavázal sliby platnými po přijetí za krále⁵, avšak tyto sliby si s tímto listem

---

² SOA Třeboň, fond: Historica, inv. č. 3975, sign. 3304. Kapitola popisuje děj protokolu dle původní chronologie. Jde o autorovu interpretaci pramene.

³ Tomek udává informaci o převrácení víry v Čechách králem Vladislavem. TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 95.

⁴ Doklad v ČORNEJ, Petr a BARTLOVÁ, Milena. *Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek VI., 1437-1526*. Praha, 2007, s. 461.

⁵ Sliby jsou vypsány v *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské: z archivův domácích i cizích. Díl čtvrtý*. Ed. František Palacký, Praha, 1846, s. 452-453. Obecně o Vladislavových podmínkách k přijetí za krále se vyjadřuje VYBÍRAL, Zdeněk. *Politická komunikace aristokratické společnosti českých zemí na počátku novověku*. České Budějovice, 2005, s. 76-78.

pro papeže odporují. Při jiné schůzce s Hynkem mluvil Pečeně o starých časech míru a přál tyto časy Podvinskému. Schůzky s Hynkem se účastnili i Podvinský a Fryček. Pečeně dále pověděl, že získal od pana Tovačovského 4 kopy grošů českých. Do Poděbrad jezdil Pečeně s Fryčkem a svolávali k sobě také Podvinského, aby jim byl nápomocen, kvůli knížeti Ludvíkovi, který má dát 4000 koní⁶, a knížeti míšeňskému, který má dát stejný počet koní králi Vladislavovi a obrátit tím víru v Praze.⁷

Pečeně vyznal na mučení, že dobrovolná svědectví slyšel od Fryčka a Silvestra. Scházeli se u Prokopa a Fryčka, kde Warmaso domlouval spolupráci.

Warmaso vypověděl, že ho Prokop pozval k sobě na svačinu, při které chtěl rukou potvrdit zapsaný slib s pány, knížaty a biskupem⁸. Na svačině bylo mnoho sousedů. Bavili se, jedli ryby po groši a pili víno po druhém groši. Po týdnu přišel k Warmasovi v úterý nebo ve středu Pečeně a navrhl mu, jestli by nemohli u něj doma mít svačinu, když s nimi svačil již mnohokrát. Warmaso odpověděl: ... „*przegi iako swy milym przatelum kterzy wssemohucie^o boha milugi*“ ...⁹ Pečeně mu poděkoval, že za tato slova a věrnost ho obdarují rybami, štikami a penězi. Warmaso dar skromně odmítl. Pečeně pravil, že kdyby s nimi král byl, měli by se všichni dobře¹⁰: ... „*wsseczka rzemesla hynu a miesto pustne nez kdyby kral snami v miestie byl y mielibychom se wssichnij dobrze aia* [Warmaso] *sem mu takto rzekl wssak gt chleb laczyn a pivo take muoz se kajdy zwiti.*“¹¹ Pečeně poté pověděl Warmasovi, že s nimi spolupracuje celý hradecký kraj a s touto zprávou odešel k Silvestrovi. Prokop ze Šmerhova Warmasa zval také k sobě, ale Warmaso toto pozvání odmítl. V neděli Warmaso dostavil k Silvestrovi na schůzku v hospodě u Karlických, kde byli staroměstští Prokop a Pečeně a třicet novoměstských sousedů. Warmaso se náhle rozlítl a odporoval Silvestrovi přizvání nevědomých novoměstských sousedů do spiknutí. Dále se Silvestra vyptával na neúspěch této schůze. Silvestr neúspěch odůvodnil strachem, jelikož se o spiknutí dozvěděl král Vladislav. Na schůzi doporučil časté scházení a rozmlouvání s pány, purkmistrem a obcí pražskou, vyptávání se obou

---

⁶ Pojmem „koní“ je myšleno jezdců.

⁷ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10.* Praha, 1894, s. 95. Kníže Ludvík IX. Bavorsko-Landshutský a míšeňský lankrabě Vilém III. Saský mají obrátit víru v Praze.

⁸ Totožnost pánů, knížat a biskupa není v protokolu uvedena. Tomek uvádí biskupa Augustina a celou situaci srovnává se zápisem všech tří obcí Pražských v roce 1483.

⁹ SOA Třeboň, fond: Historica, inv. č. 3975, sign. 3304, list 3.

¹⁰ Interpretovaná věta neobsahuje v protokolu, o kterého krále se jedná. V případě uherského krále doufali v lepší budoucnost, v případě krále českého by se jednalo o Pečeňovu pomluvu krále Vladislava.

¹¹ SOA Třeboň, fond: Historica, inv. č. 3975, sign. 3304, list 3.

stran i na vzájemné názory stran. Silvestr naplánoval novou schůzku na den Matky Boží u Preláta. Prelát u Karlických nebyl přítomen. Účastníci dali Karlickým za pivo a rozešli se.

Pečeně seznal při výslechu přítomným a konšelům a purkmistru, že mu Hynek řekl o pohotovosti v hradeckém kraji, ke kterým se přidají a zůstanou s nimi noc nebo dvě, aby se k nim přidali páni Slavata a Kostka.

Alexander pravil bez mučení, že s Fryčkem šel do betlémské kaple k mistru Pavlovi, kde byli také Silvestr a Pečeně. Plánovaly se zde další schůze.

Alexander, ve službách Hynka z Poděbrad, donášel poselství k Fryčkovi do Prahy a zpět k Hynkovi. Poté Hynek, přijel k Fryčkovi a Alexandrovi do Prahy. Podvinský o této spojnici věděl. Fryček Podvinskému radil, kdyby se ocitl ve strachu z velezrady, aby mu to někdo vymluvil.

Alexander vypověděl, že jel s Fryčkem do Brna. Z Brna na Tovačov jel Fryček s Tovačovským, který Alexandrovi předal list Hynkovi. Poté se Alexander vrátil s listinnou odpovědí k panu Tovačovskému. Alexander, Fryček a Tovačovský jeli do Brna na setkání s Hynkem a králem Matyášem. Dále Alexander vyznal, že jel s Fryčkem, Tovačovským a s jeho písařem do Brna, kde se setkali s Matyášem a Hynkem ve dvě nebo tři hodiny v noci.¹² Fryček mluvil s Matyášem o velké podpoře Pražanů. Matyáš odpověděl, ať v práci pokračuje dál a jednal dál s duchovními a světskými. Dále Matyáš poslal Hynka a Tovačovského do Prahy, aby předali poselství Vladislavovi. Následovaly schůzky v Praze u Hynka, Tovačovského a u Fryčka. Sešli se na nich Fryček, Alexander, Prokop, Pečeně, Silvestr a mnoho dalších. Alexander a Podvinský vypověděli, že měl Hynek poslat Fryčkovi tři nebo čtyři džbery ryb na svačiny a že by měli Fryčka zvolit za bachmana. Fryček se dále chvástal, že i kdyby je kníže Hynek zajal, že je vysvobodí knížecí hejtman Bartoušovský. Bartoušovský u Fryčka sliboval nákup dvou až tří kop ryb na svačiny. Alexander s Podvinským dále vypověděli místa dalších schůzek, kde se konaly svačiny. První u Prokopa, druhá u Silvestra a třetí u Warmasa na Novém městě. Alexander dále vypověděl, že když měli Hynek a Tovačovský odjet do Brna k Matyášovi, přijel Fryček do Poděbrad a řekl Hynkovi o dlouhém čekání Pražanů na příjezd Matyáše. Hynek mu odpověděl, že i kdyby Matyáš zemřel, tak nepřestanou operovat a povedou své české vojsko. Toto seznali Alexander i Podvinský.

---

¹² Tato část textu nesouhlasí s Matyášovým itinerářem. Matyáš se objevil naposledy v Brně během srpna a září 1479. Horváth s. 110,175. Může jít o chybu zápisu v protokolu či nepravdivé vyznání Alexandra. Podvinský místo setkání krále Matyáše uvádí v Budíně, i když se setkání neúčastnil.

Alexander u výpovědi prozradil jména některých spřízněných pánů: Dva páni Šumberci, jeden velký, druhý malý, pan Hočický, Vilém Zub, pan Černčický, Hašek, Fryček, Jindřich Škopek a zřejmě Jan Škvorecký.

Alexander také vypověděl, že Hynkovi a Bartoušovskému ostatní nesmí odporovat, aby se jim nestalo neštěstí jako Oplovi.¹³ Bartoušovský řekl Alexandrovi: „*Trp, co můžeš.*“ Hynek, když šel do lázní, řekl Alexandrovi, že ho králi a na popraviště nevydá, ale musí se správně hájit. Poté Alexandrovi Bartoušovský vzkázal od Hynka podobnou věc. Znovu se to opakovalo, když k němu přišel pan Bušek s Bartoušovským. Bartoušovský poté za ním přišel, když Alexander seděl v Poděbradech. Alexander povídal Bartoušovskému, proč ho nechají vsadit do vězení za pokus o vraždu krále, což Alexander nepomýšlel.

Alexander vyznal, že na Kostomlaty měli přijet Fryček, Silvester, Pečeně a neznámý čtvrtý a poslali Alexandra do Poděbrad pro vůz, se kterým jel do Prahy. Náhle se rozmysleli, že nemohou přijet na Kostomlaty. Poté se sešli u Fryčka, kde prosili Alexandra, Fryčka a Podvinského, aby sdělili Hynkovi na Poděbradech příčinu nedostavení se na Kostomlaty. Při jízdě se setkali s Hynkovým poslem, nesoucí list od Hynka Fryčkovi. V listu se Hynek hněval, že dlouho do Kostomlat nepřijeli, a že se ta schůzka konala, kvůli Vilímkovi.¹⁴

Alexander a Podvinský vypověděli, když jeli s Fryčkem a Pečeněm k Hynkovi na Poděbrady, Pečeně radil Hynkovi, aby jednal s Matyášem o tažení k Praze a tam týden nebo dva zůstal. Hynek se rozhněval a odmítl Pečeněho s tím, že by ho to poškodilo a zahanbilo. Pečeně dále hovořil, že na Kostomlaty nemohli přijet, protože přijímali mnoho stoupců a následně podal Hynkovi ceduli, se seznamem podpisů slibujících věrnost Matyášovi.

Podvinský prozradil, že Silvestr mluvil v domě u Fryčka, o pomoci králi Matyášovi v příchodu do Prahy a jeho pobytu v ní, trvajícím týden až dva.

Alexander vyznal, že ho Fryček, Silvestr a Pečeně kárali, že s nimi nechodí na schůze a zůstává u krav a že ho žalovali dvakrát u Hynka. Silvestr Alexandrovi hrozil, jestli nebude

---

¹³ KORNEL ZE VŠEHRD, Viktorin a JIREČEK, Hermenegild, ed. *M. Viktorina ze Všehrd O právích země české knihy devatery*. Praha, 1874, s. 516-517, TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 98. Případ kněze Michala od sv. Jiljí na Starém městě, faráře podobojí, jenž byl obviněn z podněcování lidí k nepokojům. Byl uvězněn na Karlštejně, kde zemřel umučením 2. listopadu 1480. Z jeho smrti byli obvinění mincmistr Waitmilar, tedy Beneš Krabice z Weitmile a královský maršálek Kryštof Opl z Fictumu. Podle Všehrda byl Waitmilar udušen hlízou v roce 1496 a Opl z Fictumu byl sřat prknem roku 1486.

¹⁴ V protokolu je Vilímkem označován Vilém z Pernštejna. Potvrzuje to korespondence krále Vladislava a Viléma z Pernštejna. *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XVI*. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1897, s. 6-7.

chodit na schůzky, tak se ho zbaví. Dále vyznal, že mu Hynek, za přítomnosti pana Tovačovského dal na Poděbradech padesát zlatých uherských na potřeby.

Podvinský vypověděl, že mu biskup dal čtrnáct zlatých.

Alexander a Podvinský pověděli, že jim Fryček na Poděbradech řekl o rozhovoru s knížetem Jindřichem v Praze ve tři hodiny v noci. Jednalo se o shození některých duchovních a světských Fryčkem, které obtížně přivedl k Jindřichovi za přítomnosti dvou hradeckých. Událo se tak v půl třetí v neděli před masopustem (21. února 1490). Poté Fryček povídal jednomu hradeckému, že tu věc zjednal lépe než král a že Jindřich s kněžími „*třískal jako muž*“.¹⁵ Dále Alexander a Podvinský seznali, Hynkovu přísahu na Poděbradech, že nebude uznávat českého krále jako svého pána do smrti.

Podvinský vyzradil, že Hynek prosil krále o tisíc zlatých, ale král chtěl od něj koupit Poděbrady, údajně Hynkův majetek rozmnožit a Hynka vykoupit ze země.¹⁶ Dále vyznal, že biskup varadínský řekl jemu a Alexandrovi, aby to sdělili Fryčkovi a jeho přátelům, že král Vladislav do sv. Jiří (23. dubna 1490) je chce pod hrozbou palice vyvést. Prý před dvěma či třemi nedělemi pan Tovačovský získal lidi na své zámky, Hynek prý také, a mají přijímat další. Dále měli vzkázat Fryčkovi, že Matyáš měl pohrozit českým pánům na sněmu ve Vratislavi v den sv. Jiří a poté vpadnout do Čech přes Slezsko. Plán byl poslat vojsko podél Dunaje a shromáždit se u Vratislavi pod záminkou na knížete Opolského či někoho jiného. Na sněmu měly být účastni čeští poslové a mělo se debatovat a hodovat. Následně hned Matyáš měl vyslat vojsko od Žitavy přes hory Bělé a vpadnout do Čech, tak rychle, jako čeští poslové z Vratislavi. Dále Podvinský vyznal, že chtěl s Fryčkem po Matyášovi Kostelec, ale Tovačovský řekl, že si Kostelec Matyáš ponechá. Dále Fryček řekl Podvinskému, že má být v Praze ku pomoci. Podvinský odmítl s tím, že lid povede k bráně. Fryček řekl Podvinskému, aby žádal od svého pána odpuštění, a to odmítl.

Podvinský mluvil o panu Taltimberkovi, se kterým se sešel na Krakštejně, že mu Hynek dal licenciát v Lehnici.¹⁷ Matyáš by byl s ním na sněmu ve Vratislavi. Kdyby čeští páni

---

¹⁵ Naskýtá se otázka, zda jde o Jindřicha st., knížete minsterberského, či o Jindřicha ml., tedy Hynka z Poděbrad. Příklánět se lze k oběma tezím.

¹⁶ V protokolu není uvedeno, zda jde o krále českého či uherského.

¹⁷ Zřejmě Christoph Talckenberg, jinak Thalthenbark, Vladislavův dvořan, jenž byl pověřen roku 1490 úřadem zemského hejtmana na Hlohovsku, poté zastával úřad komorníka polského krále Zikmunda Jagellonského. KOZÁK, Petr, *Dvorská společnost hlohovského a opavského vévody Zikmunda Jagellonského*. In: Dana Dvořáčková-Malá — Jan Zelenka (edd.), *Dvory a rezidence ve středověku II, Skladba a kultura dvorské společnosti*, Praha, 2008, s. 267. Licenciát je výraz pro vyšší akademický stupeň, označuje se jako titul.

vzdorovali, tak se měl Taltimberk opevnit na okolních horách proti nim v den Božího vstoupení (20. května 1490) a připojit se k uherskému králi.

Podvinský pověděl, že mu Fryček řekl o schůzce Jindřicha z Minsterberka a mistra Jíry, který souhlasil s rozšířením náboru pro tu věc po zámcích a kostelích. Dále Fryček mluvil o Tovačovským, jenž přinesl ceduli Matyášovi do Budína a byl králem pochválen, že na něj bude papež laskavý, a o situaci v Praze je obeznámen. Dále Matyáš pochválil Fryčka a řekl mu, že on i jeho děti mu budou děkovat.

Podvinský pravil, že jsou s nimi Jan Bílý a Pytel ze Starého města. To mu řekl Silvester a Rejsek, kteří se to dozvěděli od Fryčka. Dále s Nového města Hrách, Ješík z Koňského trhu a Duchek Košík. To mu řekli Fryček a Pečeně.

Podvinský na výslechu prosil o zvážení jeho rozsudku a prosil i u krále Vladislava, aby mu odpustil a omilostnil ho.

Podvinský vyznal, že mu Fryček vykládal o záměrech v Budíně. Biskup varadínský se ptal krále Matyáše, co chce udělat s mladým králem Vladislavem. Odpověděl, že mu dá šilink a pošle ho k otci.

S výslechem byli seznáni Jiřík z Násilé, hejtman na Hrádku Křivoklátu, Albrecht Hořešovec z Libošína a na Přerubenicích, Bušek z Hořešovic a v Kounově, Vilém Slataněř, Jan z Janova a v Senci, Jan a Všeslav ze Strojetic, Jan Kancek z Újezda, Petr a Václav z Pšovlk, Jindřich Cukr z Tamfeldu, Jan Jidášek z Jenče a v Šanově, Václav Horka z Horek, Zikmund z Boršic a na Stochově, Vlinský, Otík Šlovský ze Šlovic, Prokop Hlivojedský. Dále tam byli páni ze Starého a Nového města pražského, z Žatce, ze Slaného, purkmistr a konšelé města Rakovníka, kterých se Podvinský dožadoval další schůzky s pány Viléma z Pernštejna, Všeslava, a Kornhauza, aby jim řekl něco, co zapomněl říct.

Když Podvinský s Fryčkem byli na Poděbradech, Hynek jim pověděl ve velkém domě, ve veliké světnici, že k němu přijel kancléř¹⁸ s nějakým chytrým nápadem. Hynek chtěl něco vyzvědět a za stolem kancléř mluvil o panu Tovačovském, jako o všetečném mužičkovi, který něco zjednal a něco ne, a že Hynek seděl doma jako „pravá panna“. Hynek odpověděl, proč by jen seděl a nijak nejednal, že lhal a jednal jako Tovačovský.

---

¹⁸ Zřejmě biskup varadínský Jan Filipec

Alexander seznal, že počátkem zlých věcí je hejtman Jan Bartoušovský a dále Fryček, že Hynka ke spiknutí hejtman přivedl a jednali společně. Alexander měl svědomitě poslouchat Bartoušovského.

Podvinský vypověděl na mučení v pondělí po sv. Stanislavu (10. května 1490), informaci od Fryčka, o panu Tovačovském, který dal Pečeňovi 44 zlatých na vzpouru a Pečeň mu slíbil otevřít jednu bránu, až přitáhnou vojska k Praze. Biskup varadínský dal Podvinskému 50 zlatých uherských, na spiknutí. Fryček Podvinskému prozradil o pomoci Petra Škopka při přípravách. Podvinský usvědčil Fryčka, Pečeň, Silvestra a Prokopa ze Šmerhova z účasti na spiknutí. Vyznal, že seděl v domě u Fryčka za stolem a slyšel rozhovor Silvestra a Fryčka, že pořád domlouvají lidem, ale že příznivců mají hojně. Prý král chtěl, aby o tom věděli čtyři, ale ví o tom 150 lidí. Fryček povídal Podvinskému, že chtěl zjednat spolupráci pana Zmrzlíka z Orlíku s panem Tovačovským při panu Švihovském. Dále povídal se Silvestrem, že jim pomáhá Landath. Silvestr řekl Podvinskému, aby vzkázal Hynkovi, že by mohl být Hynek králem.

Alexander seznal na mučení, zřejmě v pondělí, že byl přítom, když Hynkovi pravil Pečeň, že kdyby král umřel, byl by králem Hynek. Dále Pečeň dostal od pana Tovačovského 444 zlatých a poté přijel s Hynkem do Prahy, kde se Hynek před Silvestrem hněval na Pečeňho, jenž dostal peníze a Hynek nikoli.

Alexander vyzradil v úterý po sv. Stanislavu (11. května 1490), že jeli s Fryčkem od knížete Hynka k Sosnovcovi domů, kde Fryček Sosnovce přemlouval, aby přistoupil ke králi Matyášovi. Sosnovec odpověděl: „Co by mi bylo se ctí, že chci všechno udělati.“ Fryček řekl: „Pane kmotře, je ti to se ctí jako jiným dobrým lidem.“ Dále Alexander vypověděl, že přijel od Hynka druhý nebo třetí den do Prahy k Sosnovcovi a domlouval mu v maštali jeho domu, aby přistoupil k nim jako jiní lidé. Sosnovec se ptal na jména těch lidí. Alexander mu ukázal spis se sebe požehnáním, že je jejich služebník a že od nich nikdy odpuštění nevzal. Sosnovec odpověděl, aby se mu zavázal ctí a vírou a Alexander na to odvětil totéž. Dále Sosnovec řekl Alexandrovi, aby pověděl knížatům, že jim chce Sosnovec věrně a skutečně pomáhat. Sosnovcův rozhovor poté Alexander převyprávěl Hynkovi.

Podvinský a Alexander seznali, že jim Fryček pravil na Poděbradech v domě Kaverově, že kníže Jindřich byl v Praze a přivedl k němu Sosnovce ve dvě nebo tři hodiny v noci. Jindřich mluvil o spiknutí se Sosnovcem, který vytrvale odporoval. Fryček se ptal Jindřicha, jak

Sosnovce k té věci přimět. Alexander odpověděl, že mluvil se Sosnovcem u něj v maštali, kde Sosnovec byl přemluven a poté dal Jindřichovi slib pomoci.

Podvinský vyznal, že s Fryčkem, Silvestrem a Pečeněm seděl u Fryčka za stolem a přijel Alexander od Hynka se vzkazem, aby se nedali zajmout. Kdyby je začal obtěžovat purkmistr Dítě, pět nebo šest z nich má mluvit k němu. Kdyby obtěžoval dále, měli mu vyznat rovnost věrnosti mezi účastníky rozhovoru. A pokud by purkmistr účastníky napadl, měli se bránit. Dále kázal Hynek Alexandrovi zůstat v Praze, aby pak hned dal vědět na Poděbrady, jako Hynkův signál pro osmitisícové vojsko ve Slezsku od Matyáše, jenž by je zachránilo ve čtyřech nebo pěti dnech.

Alexander vypověděl, že hejtman Bartoušovský přijel k Fryčkovi, Silvestrovi a Pečeňovi a řekl jim, aby se o nic nestarali, že je hejtmanem na všech Hynkových zámcích a lidé na nich jsou jemu i spiklencům k službě. Bartoušovskému mají dát vědět skrze Alexandra, aby je ti lidé zachránili.

2. Postavy v protokolu

Role hlavních spiklenců v případě:

Prokop ze Šmerhova, povoláním krejčí, vlastnil dům blíže staroměstské radnici (č. 938) od roku 1488, pravost potvrzuje informace ze Základů pražského místopisu¹⁹, dle Tomka byl zajat se Silvestrem a Pečeněm staroměstskými konšely, byl s nimi popraven stětím na obyčejném popravišti za Novým městem²⁰, dle Bartoše pod pranýřem na náměstí, v den okolo letnic (30. května).²¹ Byl se situací obeznámen a v komplotu, nejen hostil nové přívržence u sebe v domě, ale také rokoval se šlechtou a byl pozván Hynkem na Kostomlaty, naslouchal hlavně Fryčkovi, o kterém se zmiňuje často, na mučení Fryčka osočuje ze spiknutí a sebe usvědčil z nabádání lidí ke spiknutí.

Prokop žádal Fryčka o půjčku. Fryček ho pozval na schůzku, které se zúčastnil Škopek, Silvestr a Pečeně a kde Fryček nabádal účastníky k připojení na stranu Matyáše. Vladislav podle Fryčka, z výpovědi Prokopa, pozval německá vojska do Čech proti utrakvistům. Došlo k dohodě, ve které měli jet za Hynkem na Kostomlaty. Ve chvíli, kdy vůz pro ně přijel, se zúčastněných zmocnil strach. Na mučení Prokop obvinil Fryčka a Silvestra z nabádání lidí ke spiknutí. Pověděl o odporu Škopka a přiznal svůj souhlas s příjezdem Matyáše do Prahy. Prokop přijímal Warmasa do komplotu a pořádal schůzky. Dále se účastnil schůzek u Hynka a Tovačovského.

Petr Škopek byl novoměstským konšelem a purkmistrem v letech 1471-1475. Patřil ke zdrženlivějším členům spiknutí. Při Fryčkově oslavování krále Matyáše ze schůze u něj v domě odešel. Fryček Podvinskému řekl, že je jejich pomocník. Škopek se dá označit za opatrnějšího člena, který má na spiknutí stejný podíl jako jiní pražští měšťané zapojení do spiknutí.²²

Jan Sosnovec byl staroměstským konšelem a purkmistrem v letech 1483-1484 a 1486-1487. Účastnil se pražského povstání. Tomek nejasně uvádí, že Sosnovec byl bývalým vězněm na Křivoklátu, zavázán knížatům minsterberským, a nepravdivě, že byl Hynkem pozván do Prahy

---

¹⁹ TEIGE, Josef. *Základy starého místopisu Pražského: (1437-1620). Oddíl I, Staré město pražské. Díl I.* Praha, 1910, s. 98.

²⁰ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10.* Praha, 1894, s. 99.

²¹ *Bartošova Kronika pražská od léta páně 1524 až do konce léta 1530.* Ed. Karel Jaromír Erben, Praha, 1851, s. 10.

²² TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 9.* Praha, 1893, s. 285, ČELAKOVSKÝ, Jaromír. *Soupis rukopisů chovaných v archivu král. hlav. města Prahy. část I.* Praha, 1907, s. 107.

skrze Alexandra, Jan Sosnovec přijel do Prahy, Fryček ho přivedl k Hynkovi večer, Hynek ho přemlouval k náboru. „dlouho se prý bránil, až konečně přislíbil“.²³

Sosnovec byl váženým pražským měšťanem, zataženým Alexandrem do spiknutí dokonce skrze knížete Jindřicha. Ze začátku členství ve spiknutí odporoval a nechtěl ze strachu přistoupit ke králi Matyášovi. Na rozdíl od Fryčka, Alexandrovi důvěřoval více, kvůli seznamu členů spiknutí a vzájemnému slibu, závazku na cti. Když kníže Jindřich přijel do Prahy, přivedl k němu Fryček Sosnovce. Sosnovec neustále odmítal. Fryček se poté poradil s knížetem Jindřichem, jak Sosnovce přemluvit. Kníže pověřil Alexandra, aby ho přemluvil. Alexander, který dorazil k Sosnovcovi a v jeho maštali mu domlouval, jak je výše uvedeno, Sosnovce přemluvil. Nakonec Sosnovec dal knížeti slib pomoci.

Mikuláš Pečeně byl soused z Nového města a řečník ve Fryčkově skupině. Byl popraven stětím na obyčejném popravišti za Novým městem v den letnic (30. května).²⁴

Účastnil se aktivně schůzek, dá se považovat za řečníka Fryčkoví skupiny. Účast Mikuláše Prokop potvrdil i u Hynka a Tovačovského. Pečeňova výpověď svědčí o Vladislavově poselství do Říma, jenž zprostředkovali páni Švihovský a Hasištejnský. Ostatně mu zprávu o tom podal Hynek. Dostával peníze od pana Tovačovského. Byl Fryčkovým úzkým spolupracovníkem. Na mučení sdělil, že svá svědectví získal od Fryčka a Silvestra. Účastnil se konverzace v betlémské kapli, konkrétně s mistrem Pavlem. Pečeně žádal, aby Hynek domluvil Matyášovi tažení uherským vojsk k Praze. Pečeně chtěl vojsku otevřít jednu bránu města. Hynek tažení odmítl. Pečeně měl s Fryčkem přehled o některých spolupracovnících. Alexander vyznal na mučení, že Pečeně chtěl Hynka za krále, v případě Matyášově smrti.

Silvestr, sladovník od Svaté Anny,²⁵ popravený stětím 30. května pod pranýřem na novoměstským náměstí. Dle Tomka je kráječem suken, držel dům u kláštera sv. Anny č. 219 od roku 1484, byl staroměstským konšelem dosazený králem po usmíření s Pražany v letech

---

²³ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 69, 94, TEIGE, Josef. *Seznamy měšťanů Pražských*. Praha, 1903, s. 144 – záznam z roku 1484 „Joh. Sosnowec“, s. 147 – 1488 „Johannes Sosnowec“, Jan Sosnovec 14 záznamů, *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské: sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XXVIII, Zprávy o statcích a přech venkovských z archivu města Prahy (L-Z)*. Ed. Gustav Friedrich, Praha, 1912, s. 335, TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 9*. Praha, 1893, s. 271-272, ČORNEJ, Petr a BARTLOVÁ, Milena. *Velké dějiny země Koruny české. Svazek VI., 1437-1526*. Praha, 2007, s. 443, 450.

²⁴ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 99.

²⁵ *Bartošova Kronika pražská od léta páně 1524 až do konce léta 1530*. Ed. Karel Jaromír Erben, Praha, 1851, s. 10.

1484-1486.²⁶ Tomek také uvádí, že Silvestr bránil konšely a že Silvestr byl popraven na obyčejném popravišti za Novým městem.²⁷

Účastnil se schůzek u Prokopa, který Silvestra obvinil z nabádání lidí do komplotu, u Fryčka a u sebe doma, kde ho osočoval Warmaso. Z výpovědi je zřejmé, že se setkal s Hynkem a Tovačovským. Byl seznámen s informací o Vladislavově poselství do Říma. Silvestr byl na schůzi u mistra Pavla. Byl pozván na Kostomlaty. Silvestr schvaloval tažení uherského krále k Praze. Silvestr vyhrožoval Alexandrovi smrtí, jelikož byl nepřítomný na některých schůzích. Podvinský na mučení obvinil Silvestra se spiknutí. Schvaloval Hynka králem.

Šimon Warmaso byl novoměstský kožešník s domem poblíž kostela sv. Michala v Opatovicích.²⁸ Ke komplotu ho přizval Prokop ze Šmerhova, jenž mu nabízel u sebe doma ryby a víno za pár grošů. U Prokopa odporoval zradě, že spolu mají s pány, kněžími, konšely, biskupem Augustinem zápis všech tří obcí Pražských z roku 1483. Za týden k němu přispěchal Pečeně s nabídkou schůzky a hostiny v domě Warmasa. Warmaso s nabídkou souhlasil, avšak jak došlo na peněžní odměnu a řeči, že při Vladislavově nepřítomnosti „řemesla hynou a místo pustne“ a že by se s králem uherským měli dobře, odpověděl: „však je chléb lacin a pivo také může se kejdy zvátí“, čímž nabídku odmítl. Poté odmítl přijít na schůzku k Prokopovi. Nakonec dorazil na schůzku u Silvestra, kde se dozvěděl že Silvestr tahá novoměstské do zrady, což tušil. Po optání Silvestra na nevyšlou schůzku, dostal odpověď, že král o zradě ví a že příští schůze bude u Preláta 25. března, aby umluvili pány, konšely a pražský lid. Schůzka se zřejmě z důvodů nebezpečí nekonala. Pečeně na mučení obvinil Warmasa za domlouvání spolupráce pražských měšťanů. Další zmínky o Warmasovi nejsou známy.

Alexander a Podvinský se se svými výpověďmi doplňovali a shodovali ve většině informací. Jejich výslech zahrnuje téměř celý dochovaný materiál a tudíž je jednodušší jejich výpovědi spojit do jednoho odstavce. Podvinský se u ostatních vyslýchaných osob objevuje pouze párkrát v Pečeňově výpovědi a Alexander v žádné. Zřejmě patří do měšťanského rodu z Podviní a z Lerojed. Jeho jméno je psáno v přepisu Bartošovy kroniky jako Jan Podvinský z Lerojed.²⁹

---

²⁶ TEIGE, Josef. *Seznamy měšťanů Pražských*. Praha, s. 713, TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 9*. Praha, 1893, s. 272, TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 8*. Praha, 1891, s. 117.

²⁷ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 99, Zprávu o zakoupení domu u kláštera sv. Anny uvádí *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl VIII*. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1888, s. 497. Zpráva je připojena pečeti Jiřího Fryčka z Harasova.

²⁸ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 99, s. 94, Warmaso je připomínán od roku 1477 v knize Novoměstské.

²⁹ *Prameny dějin českých. Díl VI = Fontes rerum Bohemicarum. Tom VI*. Ed. Josef Vítězslav Šimák, Praha, 1907, s. 421.

Alexander byl Hynkovým služebníkem, jenž spiklencům v Praze donášel informace od knížete Hynka z Poděbrad. Účastnil se schůzek v Brně a na Tovačově, kde např. doručoval seznam spiklenců panu Tovačovskému. V Brně se setkal i se samotným uherským králem. Alexander a Podvinský měli na schůzkách rozhodně přehled nad tím, co se na nich děje. U Alexandra je zřejmé, že informace čerpal, aby je poté vzkázal na Poděbradech či v Praze. Byl také převozníkem, který měl přední osobnosti spiknutí odvést na Kostomlaty, což se nakonec nestalo a Hynek se na ně poté hněval. Alexander byl později osočován z neúčasti na schůzkách a bylo mu i vyhrožováno smrtí. Přes ochranu Bartoušovského byl vydán před soud za pokus o zabití krále Vladislava. Obvinění popřel, že zabít krále nezamýšlel. Podvinský se řadí do role hostitele pražských měšťanů. Získával peníze od biskupa. (zřejmě varadínského) Od Podvinského požadoval Fryček nápomoc, avšak Podvinský chtěl otevřít uherským vojskům bránu. Zřejmě mělo jít o akt osvoboditele města, jenž první otevřel cíli spiklenců cestu. Na výslechu se Podvinský dožadoval zmírnění trestu a prosil o milost. Oba členové spiknutí vypovídali hlavně o záměrech uherského krále Matyáše. Tyto informace získávali od Hynka, Tovačovského a Fryčka. Alexander obvinil na výslechu hejtmana Bartoušovského a Fryčka za sestrojení spiknutí a Hynka, svého pána, udává pouze z účasti.³⁰ Podvinský usvědčil Fryčka, Pečeně, Silvestra a Prokopa ze spiknutí. Oba byli vězněni na Křivoklátu a rozčtvrceni na Pohořelci za Hradčanami. Palacký uvádí jejich poslední slova: „Nás žáky trescí a kantorům nic nedějí.“, která poukazují na beztrestnost vlivné šlechty, jenž nechá své služebníky trpět, až k smrti.³¹

Jiří Fryček z Harasova byl rytíř, vůdce spiknutí a nedopadený člen. Byl majitel domu na příkopě na Poříčí (č. 1083), odkud měl plno známostí. Dům koupil roku 1485 od Jiřího Ople z Fictuma. Tři věřitelé Vilém Výšek z Blažtic a od Labutí, konšel staroměstský, Pavel z Jenštejna a ze Skály, Jan Krajsa z Křečovic poukazují na jeho dům po jeho útěku 7. dubna 1490. Ti prodali dům roku 1492 Zikmundovi z Krásného Dvora za 200 kop grošů míšeňských. O Fryčkovi se nachází zmínky z let 1481, 1484, 1488, po 1490 již žádné.³²

---

³⁰ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10.* Praha, 1894, s. 98, Tomek označil Hynka za strůjce spiknutí.

³¹ *Dílo Františka Palackého. Svazek druhý, Staří letopisové čeští od roku 1378 do 1527, čili pokračování v kronikách Přibíka Pulkavy a Beneše z Hořovic z rukopisů starých* vydané. Ed. František Palacký a Jaroslav Charvát, Praha, 1941, s. 210.

³² TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10.* Praha, 1894, s. 97, 99, TEIGE, Josef. *Seznamy měšťanů Pražských.* Praha, 1903, s.141, Dokazují záznamy Jan Krajsa z roku 1481, Výšek z Blažtic v letech 1484 1486, s.142, 1481 „Girzik Fryczek de Harasow“, *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské: z archivů domácích i cizích. Díl první.* Ed. František Palacký, Praha, 1840, s. 249, *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské: z archivů domácích i cizích. Díl pátý.* Ed. František Palacký, Praha, 1862, s. 274, *Archiv český, čili, staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XXXVII, Čtvrtá kniha provolací desk dvorských z let 1453-1480. Částka 2, Kraje F-K.* Ed. Gustav Friedrich, Praha, 1941, s. 1211. Zprávu o zakoupení Sobětuh Markétou z Tupadel od Jiřího Fryčka z Harasova uvádí

Fryček mluvil o tažení Němců do Prahy za vyhození mnichů. Měl kontakty na vyšších místech, hlavně s Hynkem z Poděbrad, Tovačovským z Cimburka. Jako vůdce se musel starat o průběh spiknutí a odmítal jakýkoliv odpor, např. nevole členů cesty na Kostomlaty, Alexandrova neúčast na schůzkách. Při schůzích, i u sebe doma, chválil uherského krále. Díky kontaktům a své úloze v komplotu byl Fryček nespočetněkrát zatčenými žalován jako zdroj důležitých informací a plánu spiknutí. Fryček objevoval na Poděbradech, v Brně a na Tovačově, kde se scházel z výše uvedenými kontakty. Dle Alexandra měl být Fryček svými spolupracovníky zvolen na bachmana, což navrhl Hynek. Fryček dále důvěřoval v pomoc poděbradského hejtmána Bartoušovského ve svízelných situacích.

Za pobytu Jindřicha z Minsterberka v Praze Fryček shodil některé lidi duchovní a světské a poté se chlubil jednomu z hradeckých, že akci vykonal lépe než král český. S Tovačovským se Fryček vydal za králem Matyášem do Budína, kterému ukázali seznam členů podporujících spiknutí. Korvín pochválil Fryčka, že mu za přivedení Matyáše k české koruně budou děkovat i Fryčkovi děti. Zde se také setkal s biskupem varadínským Janem Filipcem, dále ještě v Ostríhomí. Alexander a Podvinský jej usvědčili z účasti na vedení spiknutí a nabádání jich ke spolupráci. Plánoval sjednat spolupráci s panem Zmrzlíkem a Švihovským.

Významné osobnosti uváděné ve výslechovém protokolu:

Hynek z Poděbrad (1452 - 1.7.1492)

Držitel Poděbrad, Kostomlat, Lichtenburka, Mělníka a Hluboké (od 1475), Teplíc, Kolína, Jičína a Veliše. Byl nejmladším a čtvrtým synem českého krále Jiřího z Poděbrad a zároveň jediným synem Jiříkova druhého manželství s Johanou z Rožmitálu. 7. prosince 1462 byl Jindřich starší a Hynek povýšeni císařem Fridrichem III., na žádost Jiřího z Poděbrad, na kladská hrabata a knížata minsterberská s platností říšskou.³³ O masopustu v roce 1471 se Hynek oženil s Kateřinou, kněžnou saskou, přičemž byl ještě Hynkův otec Jiří živý. Jeho život byl však plný milostných scén, přičemž měl několik nemanželských dětí s Kateřinou ze Strážnice a ze Štítar, která byla Hynkovou manželkou poslána před zemský soud za krádež klenotů. Hynek své nemanželské děti zaopatřil tak, že nejstarší Fridrich po Hynkovi zdědil Kostomlaty. Měl uměleckou duši a oddával se psaním poezií, kláním a turnajům. Hynek s Viktorinem nesou Matyášovo poselství do Itálie a zpět přivádějí z Neapole novou Královu choť

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl VIII. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1888, s. 504-505.

³³ ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami.* Praha, 2016, s. 23.

Beatrice.³⁴ V únoru 1473 se stali všichni poděbradští bratři, krom Bočka, katolíky. Hynek byl katolíkem již od roku 1472.³⁵ Hynek vstoupil do politiky na sněmu v Benešově 23. května 1473, kde zastupoval Vladislavovu stranu a byl jmenován zemským ředitelem, jenž měl dohlížet na pořádek v Českém království. Avšak Hynek několikrát přecházel mezi stranami, zvláště kvůli zajatému bratru Viktorinovi. Působil na dvoře Matyáše v Budíně a cestoval s ním do Itálie, jako přední člen jeho družiny, která měla uherského krále doprovázet za jeho novou chotí. Po uzavření smlouvy v Berlíně 1478 se spory mezi Vladislavem a Hynkem uklidnily a Hynek se stal Vladislavovým rádcem. Během pražských nepokojů v roce 1483 dělal prostředníka mezi městem a králem a povedlo se mu povstání uklidnit. Hynek neměl povahu hospodáře, a i přes placení dluhů od krále Vladislava se později dostal také do finančních problémů, které nebyl schopen splácet. Proto byl nucen zastavit své panství v Kolíně Matyáši za 20.000 dukátů. Matyáš tak získal místo, kde mohl udržovat uherskou posádku uprostřed Čech. Vladislav si začal nárokovat Jindřichovi Kostomlaty, avšak roku 1487 koupil od Hynka Kolín za 6000 uherských zlatých.³⁶ Měl podstoupit Poděbrady a Kostomlaty po roce 1488 Jánošovi Korvínovi, nemanželském synu Matyáše, jenž chtěl získat české majetky Poděbradů, pro snadnější kontrolu Čech. Roku 1488 se se svým bratrem Jindřichem vzepřel králi Matyáši a jeho rozpínavosti v hlohovské válce. Kvůli svému jednání ztratil Poděbrady i Kostomlaty, ale jen do smrti Matyáše, poté mu byly některé majetky navraceny. Smrt uherského krále smazala veškeré zástavy a finančně vyčerpaný šlechtic se musel spolehnout na nového krále Vladislava.³⁷

Mnoho autorů odkazuje na Hynka jako zprostředkovatele spiknutí. Palacký ve Starých letopiscích označuje jednání Hynka v následující větě: „chytrou divnou v tom působící skrze kníže Hynka Poděbradského“.³⁸

Ctibor Tovačovský z Cimburka (1438–1494)

Tento moravský šlechtic, právník a politik zastával úřad nejvyššího kancléře Království českého v letech 1471-1479 a úřad zemského hejtmána na Moravě v letech 1469-1494. Post mu roku 1475 obě vládnoucí strany přijaly a potvrdily. Po roce 1478, kdy Moravu ovládal

---

³⁴ MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2.* Praha, 2001, s. 330-331.

³⁵ ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami.* Praha, 2016, s. 84.

³⁶ Tamtéž, s. 203.

³⁷ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl dvanáctý. Čáslavsko.* Praha, 1900, s. 9-10.

³⁸ *Dílo Františka Palackého. Svazek druhý, Starší letopisové čeští od roku 1378 do 1527, čili pokračování v kronikách Přibíka Pulkavy a Beneše z Hořovic z rukopisů starých vydané.* Ed. František Palacký a Jaroslav Charvát, Praha, 1941, s. 210.

Matyáš, stal se Ctibor správcem markrabství moravského a zástupcem vladaře během jeho nepřítomnosti.³⁹

V roce 1464 se stal na 5 let dvorským sudím na Moravě. V průběhu svého života vedl několik bitev, avšak neúspěšně. Bojoval na straně Jiřího z Poděbrad, později na straně Jagellonské, proti katolíkům a Matyáši Korvínovi. Po zajištění Viktorina z Poděbrad se stal hejtmanem Moravského markrabství. Po smrti krále Jiřího z Poděbrad byl za své služby jmenován kancléřem Českého Království. Byl členem poselstva, vezoucího do Polska volební kapitulaci a doprovázel nového krále do Prahy. Zastupoval Vladislava při projednávání smíru a Matyášem. Roku 1473 se stal jedním ze čtyř zemských ředitelů na Moravě. V roce 1478 se výrazně podílel na uzavření Olomoucké smlouvy. Do Moravských zemských desek roku 1480 zavedl češtinu místo latiny. Jeho dílem je *Kniha Tovačovská*, ve které sepsal tradiční a ústavní práva na Moravě.⁴⁰

Financoval spiknutí, hlavně pak vydával Pečeňovi peníze. S biskupem Janem Filipcem měli, z postav uvedených ve výslechovém protokolu, k uherskému králi nejbližší. Je možné, že Fryčka znal, jelikož s ním během spiknutí byl kontaktu, coby spojka mezi spiklenci a uherským králem. Jednal s Fryčkem v Uhrách a Ostríhomí. Ukázal Matyášovi seznam členů spiknutí, za což byl pochválen. Na Tovačově se setkal s Fryčkem, se kterým jednal o dalším postupu spiknutí.

Jan Bartoušovský z Labouně

Pocházel z rodu Bartoušovských z Labouně, kterým patřila Labouň a Obědovice. Zastával post hejtmana na Poděbradech a Kostomlatech u Hynka z Poděbrad, hejtmana kladského u Jindřicha z Místerberka v letech 1493-1495 a hejtmana pardubického u Viléma z Pernštejna v letech 1498-1503.⁴¹

Financoval nákup vína a ryb na schůzky, byl tzv. pojistkou spiklenců. Měl spiklencům v případě ohrožení zajistit pomoc. Přes Alexandra, coby posla, měli spiklenci podávat zprávy Bartoušovskému, aby jim zřídil ochranu a útočiště. Alexandra Hynek a Bartoušovský chránili až do poslední chvíle, kdy byl Alexander zajat. Nakonec byl Alexandrem usvědčen z účasti ve spiknutí. Bartoušovský, chtěl přijmout uherskou posádku na Poděbradech, aby mohl král

---

³⁹ TOVAČOVSKÝ Z CIMBURKA, Ctibor a BRANDL, Vincenc, ed. *Kniha Tovačovská, aneb, Pana Ctibora z Cimburka a z Tovačova Pamět obyčejů, řádů, zvyklostí starodávných a řízení práva zemského v Mar. Mor.* Brno, 1868, s. 12.

⁴⁰ FORST, Vladimír, OPELÍK, Jiří a MERHAUT, Luboš. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce.* sv. 4, část 1, Praha, 2008, s. 988-989.

⁴¹ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10.* Praha, 1894, s.93.

Matyáš po sjezdu ve Vratislavi na sv. Jiří 23. dubna 1489 vtrhnout do Čech a z Poděbrad operovat.⁴²

V protokolu vystupující osoby pouhou zmínkou:

Půta Švihovský z Rýzmburka (1450/2-1504)

Český šlechtic a cestovatel. Od roku 1479 zastával funkci nejvyššího zemského sudího. Za vlády Vladislava podnikl spolu s dalšími šlechtici cestu do Říma, kde za krále složili slib papežské artikuli. Podílel se na přípravě Vladislavského zřízení zemského, vydaného v roce 1500.⁴³

Jan Hasištejnský z Lobkovic (1450-1517)

Jan byl nejstarší ze čtyř synů šlechtice Mikuláše Hasištejnského. Za Václava IV. získal jeho rod hrad Hasištejn a hrad a statek Lobkovice na Kouřimsku. Dále držel tvrz a statek Obříství u Mělníka a Údlici. Po otcově předčasné smrti spravoval rodový majetek již jako dvanáctiletý v poručnictví matky. Byl věrným stoupencem krále Jiřího z Poděbrad, přestože byl příslušníkem katolické církve. Král ho jmenoval v roce 1469 hejtmanem Žateckého kraje a města Kadaně. Po Jiříkově smrti se stal důvěrníkem nového krále Vladislava, jenž ho jmenoval roku 1479 svobodným pánem. V roce 1477 byl společně s Benešem Libštejnským z Kolovrat vyslán do Lucemburska, aby zjišťovali informace o osudu dcery právě zesnulého burgundského knížete Karla. Dále byl roku 1487 vyslán králem Vladislavem s panem Půtou Švihovským z Rýzmburka do Říma složit králův slib papeži. O dva roky později koupil Jan hrad Schönburg a Kadaň od Jindřicha z Plavna, čímž ukončil dlouholeté sousedské spory s rodem Schönburků. Tři roky po smrti uherského krále Matyáše podnikl půlroční poutní cestu do Svaté země s Jetřichem z Gutštejna a vlastním osobním kuchařem Blažkem, o které napsal cestopis. Umírá v Kadani v roce 1517.⁴⁴

---

⁴² PALACKÝ, František. *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*. Praha, 1907, s. 1100-1101.

⁴³ *Životopisné medailonky: Půta Švihovský z Rýzmburka (mezi roky 1450 a 1452 - 24. července 1504)* [online]. [cit. 2023-05-06].

⁴⁴ FENCL, Jaroslav. *Jan Hasištejnský z Lobkovic*. Ústí nad Labem, 1982, s. 9-13.

Kníže Ludvík - Ludvík IX. Bohatý, vévoda Bavorsko-Landshut (1417-1479)

V letech 1450-1479 vévoda dolního Bavorska.⁴⁵ Byl spojencem Jiřího z Poděbrad, který s papežem Pavlem II. vyjednával umírnění sporů mezi papežem a českým králem. Jeho návrh na zlepšení vztahů, podaný papeži v únoru 1466, byl odmítnut.⁴⁶

Jeho výskyt v protokolu nesouhlasí, jelikož v době výsledku je již 10 let po smrti. Tomkovu dedukci na tuto postavu lze označit za neplatnou.⁴⁷

Vilém III. Saský (1425-1482)

Byl saským vévodou z rodu Wettinů. Od roku 1445 zastával úřad durynského lankraběte a míšeňského markraběte. Je otcem Kateřiny Saské, manželky Hynka z Poděbrad.⁴⁸

Výskyt ve výsledkovém protokolu lze opět označit za neplatný, jako u výše uvedeného Ludvíka IX. Bohatého. Nebyla by postava vázáná s Ludvíkem Bavorským, mohlo by jít o Albrechta III. Saského.

Pan Slavata – Zřejmě Jan Slavata z Chlumu (+1495), nebo Slavata (+1494), spíše Michal Slavata z Chlumu a Košumberka

Michal Slavata z Chlumu a Košumberka prokázal značný politický rozhled a během svého života se účastnil řady důležitých jednání a dosáhl i významných funkcí. V lednu 1483 byl aktivním aktérem rokování mezi stranou podobojí a zástupci katolické strany.⁴⁹

Pan Kostka – Bohuš II. Kostka z Postupic (+1505) nebo jeho bratr Jan II. Kostka, jenž byl členem královského dvora za nižší šlechtu po roce 1479.⁵⁰

Bohuš II. Kostka z Postupic byl český šlechtic, působící na dvoře Vladislava Jagellonského ve funkci nejvyššího mincmistra od roku 1499. Rozvíjel těžbu cenných kovů. Podporoval začínající evangelickou Jednotu Bratrskou a stal se jejím vyznavačem. Kvůli své víře podnikl cestu do zahraničí, kde chtěl zjistit, zda jsou stále někde existující praktikující „původní“

---

⁴⁵ STOLBERG-WERNIGERODE, Otto, *Neue deutsche Biographie, Bd.: 15*, Berlin, 1987, s. 365.

⁴⁶ ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami*. Praha, 2016, s. 27.

⁴⁷ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 95.

⁴⁸ *Allgemeine deutsche Biographie, Bd.: 43, Wilhelm d. Jüngere, Herzog zu Braunschweig und Lüneburg-Wölfelin*, Leipzig, 1898, s. 124-127.

⁴⁹ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl dvanáctý. Čáslavsko*. Praha, 1900, s. 48, PORÁK, Jaroslav, ed. a KAŠPAR, Jaroslav, ed. *Ze starých letopisů českých*. Praha, 1980, s. 246.

⁵⁰ MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2*. Praha, 2001, s. 235.

křesťané. Se svým bratrem vlastnil Brandýs nad Orlicí, Litomyšl a Lanšperk, po smrti jejich otce Jana I. Kostky v roce 1486.⁵¹

Dle výpovědi Mikuláše Pečeně se měli páni Slavata a Kostka údajně podílet na spiknutí.

Mistr Pavel ze Žatce a Jíra ze Žatce

Pavel ze Žatce nastoupil do Betlémské kaple okolo roku 1490 a po deseti letech byl zvolen administrátorem české církve podobojí. Vykonával funkci vysokoškolského pedagoga a rektora Pražské univerzity. Roku 1497 si vyžádal slyšení u Vladislava, ve kterém žádal krále o podporu, kterou mu král přislíbil, avšak ji nemohl dodržet.⁵²

U mistra Pavla se konaly menší schůze, kde sjednávali pomoc u duchovních. Alexander vyznal i schůzi v betlémské kapli, které se účastnili Fryček, Silvestr a Pečeně.

Mistr Jíra, kazatel v Týně, byl do spiknutí přiveden Jindřichem z Minsterberka či Fryčkem a přísahal, že rozšíří spiklenceckou síť po hradech a kostelích, kde bude nabírat nové členy.

Král Vladislav byl, podle Tomka, upozorněn duchovními Pavlem a Jírou, kteří se báli o nebezpečí pro vyznávání podobojí.⁵³

Dle Alexandrovi výpovědi příznění páni:

Fridrich starší ze Šumberka (+1505) a Jan ze Šumberka

V letech 1470-1483 vlastnili Kadaň, Vyntířov, Šumberk a Trutnov.⁵⁴

Mikuláš mladší Hořický z Hořic a na Pecce (+1515)

Zastával úřad purkrabího Hradeckého kraje, hofmistra krále Jiřího z Poděbrad. Za vlády Vladislava Jagellonského byl i nejvyšším písařem.⁵⁵

---

⁵¹ OTTO, Jan, ed. *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Čtrnáctý díl, Kartel-Kraj*. Praha, 1899, s. 946-947.

⁵² SMOLÍK, Josef. *Mathematikové v Čechách od založení university Pražské až do počátku tohoto století*. Praha, 1864, s. 24-25.

⁵³ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 96-97.

⁵⁴ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl čtrnáctý. Litoměřicko a Žatecko*. Praha, 1923, s. 59, 331, 445.

⁵⁵ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl pátý. Podkrkonoší*. Praha, 1887, s. 105, *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XV*. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1896, s. 374, *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl VIII*. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1888, s. 427.

Vilém Zub z Landštejna

V letech 1462-1505 držel Bohdaneč, Kostelec, Chlum v letech 1488-1493, Bradlec a Frydštejn v roce 1498. Znáám také z listiny z 13. června 1481 o potvrzení postupu navrácení Skalice místnímu klášteru králem Vladislavem.⁵⁶

Jan (Hašek) Černčický z Kácova (+1550)

Český šlechtic a uznávaný aristokrat. Zakladatel Nového Města nad Metují, které prodal v roce 1527 Vojtěchovi z Pernštejna. Přívrženec Jednoty bratrské. Od Vladislava Jagelonského získal právo svobodně odkazovat své svobodné i zapsané statky.⁵⁷

Jindřich Škopek

Zřejmě osoba příbuzná k Jindřichovi Škopkovi z Bílých Otradovic a na Zvěstově (+1566).

Jan Škvorecký (+1509)

Majitel Škvorce v letech 1486-1509. Zmínky o něm se dostává z korespondence z 5. února 1491 mezi Janem Škvoreckým a Janem Dubeckým. Jde o spor, ve kterém Škvorecký označil Dubeckého za zbabělce, jenž „za kamna s mečem chodí“, avšak Dubecký sdělil, že Škvorecký uplácel jiné lidi.⁵⁸

Vilém ze Pernštejna (1435 – 1521)

Byl jedním z nejvýznamnějších českých magnátů a politiků. Zastával řadu vysokých úřadů. Po smrti otce převzal úřad nejvyššího komorníka zemského soudu v Brně a držel úřad v letech 1475-1487. Dále zastával funkci nejvyššího maršálka Království českého v letech 1482-1490 a později nejvyššího zemského hofmistra v letech 1490-1514.

Mládí prožíval v přítomnosti Ladislava Pohrobka a v roce 1452 stál při korunovaci Fridricha římským králem v Římě. Následně se řešilo dělení majetku Jana z Pernštejna mezi syny Viléma a Zikmunda, který padl roku 1467 do uherského zajetí, kde strávil 5 let a zakrátko zemřel.

---

⁵⁶ MILEC, Miroslav, *Zubové z Landštejna a z Borotína*. In: Jihočeský Herold 2.2/2007. České Budějovice, 2007, s. 17-19, SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl pátý. Podkrkonoší*. Praha, 1887, s. 285, 197, SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl desátý. Boleslavsko*. Praha, 1895, s. 260, *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XIV*. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1895, s. 411-412.

⁵⁷ *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XX, Dopisy Jana a Vojtěcha z Pernštejna 1509-1548*. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1902, s. 333.

⁵⁸ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého. Díl patnáctý. Kouřimsko, Vltavsko a J.-Z. Boleslavsko*. Praha, 1927, s.225, *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl IX*. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1889, s. 537-538.

Pernštejnové byli věrnými stoupenci jagellonské strany. Věrnost měla zajistit listina z 25. září 1471 o postoupení kláštera v Oslavanech.⁵⁹ V létě 1472 Vilém se svým otcem ručili za vykoupení Viktorína z Poděbrad, společně s dalšími šlechtici. Během jednání o Zikmundově propuštění vzniklo trvalé přátelství Viléma a Jana Filipce, kancléře uherského krále a varadínského biskupa. Jednání se Filipec snažil obrátit ve prospěch Viléma, a tak ho odvrátit od horšího osudu. Neúspěchy ve válkách na straně jagellonské Vilém vyřešil přechodem k silnějším nepříteli, a hlavně také kvůli majetku na Moravě, jenž byl v područí uherského krále.⁶⁰ Na přelomu let 1472 a 1473 uherské vojsko pod vedením Viléma z Pernštejna obsadilo Kolín a Nymburk. Do července 1473 probíhaly z Kolína ničivé výpady do okolí. Dále podnikal tažení do Rakouska a Polska. Během bojů ve Slezsku roku 1474 padl Vilém do polského zajetí, ze kterého byl záhy propuštěn. V roce 1475 umírá Vilémův otec Jan z Pernštejna a celé dědictví automaticky padlo na jediného dospělého Pernštejna, který zatím spravoval své vlastní sídlo ve Velkém Meziříčí. Šlo o hrad Pernštejn s městečkem Nedvědicí, hrady a panství Mitrov, Křižanov, Pyšolec, Bystřice nad Pernštejnem, Auersperk, Jimranov a další statky a vesnice. Zdědil také rodinný dluh a příbuzenské nároky, jenž postupně splatil a nárokům vyhověl. Neví se, kde peníze získal, jestli z válečné kořisti či od uherského krále. Velké věno mu přinesl sňatek s Johanou z Liblic, neteří Petra Kdulince z Ostroměře. V roce 1478 došlo k rozdělení perňštejnského panství mezi bratry Jana a Vratislava a Viléma a, ještě nezletilého, Jimrama. O dva roky později umírají Jan a Jimram.⁶¹

Roku 1482 dočasně převzal úřad nejvyššího maršálka Království českého po zemřelém Pertoldu z Lipé a panství pánů z Lipé do plnoletosti Jindřicha z Lipé, jemuž byl Vilém poručníkem. Vladislav II. Jagellonský souhlasil a udělil úřad a panství Vilémovi doživotně v případě Jindřichovy smrti bez potomků. Po roce 1482 a se Vilém odstěhoval natrvalo do Moravského Krumlova.⁶² Poručnictví přineslo Vilémovi sblížení se s Rožmberky a smír s rodovými nepřáteli Lichtenštejny. Práva na jakékoliv využití majetku Pertolda z Lipé si dával písemně potvrzovat od českého krále. 1. září 1486 se konalo desetidenní mírové setkání obou králů v Jihlavě, kde se měly vyrovnat dosavadní politické a majetkové spory. Dohodla se úhrada škod u panstva během válek a sjednocení měny na území rozdělených zemí Koruny české. Jednání se účastnil i Vilém z Pernštejna, který svými prostředky byl ochoten i půjčovat.⁶³ Po

---

⁵⁹ VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. Praha, 2021, s. 60-62.

⁶⁰ Tamtéž, s. 65-67.

⁶¹ Tamtéž, s. 68-73.

⁶² Tamtéž, s. 75-76.

⁶³ Tamtéž, s. 78-79.

smrti krále Matyáše Vilém svými známými, vlivem a penězi dopomáhal králi Vladislavovi na uherský trůn. Dále jednal s knížaty Minsterberskými o převodu panství Kunětická Hora do vlastních rukou. Vilém z Pernštejna byl velkým přítelem poděbradských bratří, byl jimi na Kladsku několikrát hoštěn, a sdílel s nimi své názory a schvaloval náboženskou toleranci. 8. dubna 1490 Vilém konvertoval ke katolictví.⁶⁴

Do komplotu byl vtažen, kvůli kontaktům s Matyášovým dvorem. Vladislav jej poté neuvěznil, z důvodu Vilémovi finanční podpory. Dopis Vilému z Pernštejna od Vladislava z 17. května 1490 jedná v jeho nevinu, jelikož v tu dobu je král Matyáš Korvín po smrti a Vladislav se uchází o uherský trůn.

Biskup varadínský Jan Filipec (1431-1509)

Velkovaradínský biskup v letech 1476-1490, administrátor Olomoucké diecéze v letech 1484-1490 a kancléř uherského krále Matyáše Korvína. Pocházel z rodiny prostějovského olejníka. Zpočátku pracoval v kancelářských službách u pánů z Cimburka. Po odchodu do Uher se Jan Filipec dostal do služeb Mikuláše Čupora, pozdějšího správce Moravy, zřejmě na místo písaře. Roku 1472 uskutečnil jednání s Vilémem z Pernštejna, tentokrát ve službách kancléře Matyáše Korvína. Postupně šplhal kariérně výše a svou vzdělaností a jazykovými znalostmi zapůsobil na Matyáše Korvína a získal jeho důvěru.⁶⁵ Nejprve byl proboštem metropolitní kapituly v Ostrihomi, poté proboštem kolegiální kapituly ve Felhevízu, což mu pomohlo k cestě varadínského biskupa, kterým byl jmenován v roce 1476. Před úřadem biskupa byl zaměstnán jako relátor listin vydaných pro Moravu. Již jako biskup se účastnil poselstva do Neapole roku 1476, za účelem sňatku Matyáše Korvína s Beatrix Aragonskou, kam ho doprovázel i Hynek z Poděbrad.⁶⁶ V roce 1478 společně s vratislavským biskupem Rudolfem z Rüdesheimu a olomouckým biskupem Tasem z Boskovic spolupracoval na vytváření olomoucké smlouvy. Uherský král Filipce dále jmenoval kancléřem a po většinu času Filipec působil v roli diplomata. Několikrát navštívil Prahu. V listopadu 1485 byl v Praze přítomen dokonce s Hynkem z Poděbrad. Po účasti na jednání v Olomouci roku 1479 pracoval ve Slezsku a v Lužicích, aby zajistil nemanželskému synu Matyáše Korvína Jánošovi vladařské nástupnictví.⁶⁷

---

⁶⁴ VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. Praha, 2021, s. 94-95, MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2*. Praha, 2001, s. 336.

⁶⁵ VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. Praha, 2021, s. 67.

⁶⁶ KALOUS, Antonín. *Jan Filipec v diplomatických službách Matyáše Korvína*. In: *Časopis Matice moravské* 125, 2006, s. 8-10, MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2*. Praha, 2001, s. 268.

⁶⁷ KALOUS, Antonín. *Jan Filipec v diplomatických službách Matyáše Korvína*. In: *Časopis Matice moravské* 125, 2006, s. 15-16.

V roce 1481 odjel Jan Filipec do Vídně k jednání o míru s císařem Fridrichem III. Po dobytí Vídně vojsky uherského krále 1. června 1485 se Filipec připravoval na budoucí setkání Matyáše s českým králem Vladislavem v Jihlavě. V červenci českého krále dokonce navštívil v Kutné Hoře.⁶⁸ V letech 1486-1487 cestovat po Evropě, za účelem zlepšení diplomatických vztahů s Osmanskou říší.⁶⁹ Během let 1488-1489 řešil spory mezi českým a uherským králem během hlohovského konfliktu, odstoupení Dolních Rakous do rukou římského krále Maximiliána Habsburského a uznání nástupnictví Jánoše Korvína na uherský trůn. Po smrti Matyáše Korvína se objevoval v politice jen zřídka, a to převážně na povolání Vladislavem Jagellonským. Po roce 1490 se stáhl do ústraní ve františkánském klášteře ve Vratislavi. Jan Filipec si před odchodem do politického ústraní u Viléma uložil svůj majetek, jenž Vilém později odkázal Janovi z Kunovic, Filipcově synovci. Zasloužil se o rozvoj františkánských klášterů např. v Olomouci, Uherském Hradišti či slezském Jaworu. Roku 1506 jednal o sňatku Vladislava Jagellonského s Habsburky. Umírá 28. června 1509 během cesty do Uherského Hradiště.⁷⁰

Jindřich z Minsterberka (1448-24.7.1498)

Kníže minsterberský, olešnický a hrabě kladský. Narodil se jako nejmladší syn z prvního manželství českého krále Jiřího z Poděbrad s Kunhutou ze Šternberka. Jindřich držel Frankenštejnsko, Náchod, Kunětickou horu, Opatovice a Sezemice. Z poděbradských bratrů byl nejspíše nejpoliticky, tak vojensky. Dokázal několikrát zachránit své bratry ze spárů uherského krále, avšak Viktorina se mu z Korvínova zajetí dostat nepodařilo, i když posílal uherskému králi výkupné. Vojensky si ve válce s Korvínem vedl udatně a samotnému Korvínovi Jindřichova vojska ušetřila zranění při útoku na uherské oddíly. Svým otcem byl ustanoven českým nejvyšším hejtmanem. Byl oddaným Vladislavovým stoupencem. 5. února 1471 byl Jindřich po Jiřím Vranovském jmenován králem Vladislavem mincmistrem.⁷¹ Po smrti otce se stal nejvyšším hejtmanem a po zajatém Viktorinovi strážcem svatováclavské koruny a zemských klenotů. I když by Jindřich mohl být kandidátem na krále, tento post odmítl.⁷² Za nějakou dobu byl Jindřich osočen z pokusu o sesazení krále Vladislava či zavraždění a nastolení vlády Jindřichem. Král Vladislav byl ujištěn Lvem z Rožmitálu,

---

⁶⁸ KALOUS, Antonín. *Jan Filipec v diplomatických službách Matyáše Korvína*. In: *Časopis Matice moravské* 125, 2006, s. 18.

⁶⁹ Tamtéž, s. 24-25.

⁷⁰ Tamtéž, s. 27, VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. Praha, 2021, s. 94.

⁷¹ ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami*. Praha, 2016, s. 59.

⁷² Tamtéž, s. 62.

Samuelem z Hrádku a Jindřichovými dvořany z Kladska, že jde o nestoudné lži. Bylo-li to tak, dosud není známo.⁷³ V roce 1472 na sněmu v Německém Brodě byl Jindřich ustanoven nejvyšším opravcem, který drží dohled nad pořádkem v zemi.⁷⁴ Tento post byl zrušen na sněmu v Benešově v květnu 1473. V únoru 1473 konvertoval ke katolicismu, jelikož byl po otci kališník. V červnu 1479 se na Olomouckém sjezdu zasloužil o dohodu o vyvázání českých pánů a přísah Matyášovi, o propuštění Viktorina z uherského zajetí.⁷⁵ Významně vystupoval při řešení Pražského povstání roku 1483. Snahy Vladislava proti vzniku občanské války a Jindřicha a Hynka o nastolení pořádku v duchovní otázce v Království Českém vyústily v kutnohorském náboženském z míru 20. března 1485, jenž ustanovil rovnoprávnost kališníků a katolíků a právo svobodné volby víry. Neplatil pro Jednotu bratrskou, která se označovala za sektu, avšak někteří by ji připustili, např. u Jindřicha není doloženo, že by perzekvoval náboženské sekty.⁷⁶ Po vypuknutí hlohovského konfliktu na konci 80. let 15. století ztratil většinu dědictví po otci a usadil se v Kladsku. Spory s Vladislavem měl zvláště, ucházel-li se český král o majetky Poděbradů.⁷⁷

Alexander a Podvinský o něm vypovídali, že chválil Fryčka za nábor lidí do spiknutí a Sosnovec před Jindřichem dal slib pomoci. Události se udály okolo neděle před masopustem.

Kníže Opolský – Jan II. Dobrý (+1532)

Kníže opolský v letech 1476-1532. Pochází z opolské větve slezských Piastovců. Jeho otec Mikuláš Opolský setrval na straně uherského krále a to i během jagellonského tažení do Slezska roku 1474. Jan společně s bratrem Mikulášem II. Opolským složili v roce 1479 lenní hold Matyášovi Korvínovi v Olomouci. Oběma bratrům v polovině osmdesátých let 15. století již nevyhovovala vláda uherského krále ve Slezsku a přeběhli k odpůrcům. Došlo k porážce a bratři byli nuceni odevzdat hrady v Horním Hlohově, Prudniku a Bílé a zaplatit 15000 florénů Korvínovi. Smrt uherského krále uvolnila tlak vyvíjený na opolská knížata a knížectví mohlo pod vládou Jagellonců hospodářsky vzkvétat. Janovou smrtí vymřela opolská větev Piastovců.⁷⁸

---

⁷³ ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami*. Praha, 2016, s. 107.

⁷⁴ Tamtéž, s. 85.

⁷⁵ Tamtéž, s. 117.

⁷⁶ Tamtéž, s. 125-126.

⁷⁷ MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2*. Praha, 2001, s. 334.

⁷⁸ ČAPSKÝ, Martin. *Komunikující společenství: sjednocování politického prostoru pozdně středověkého Slezska*, 2012, s. 365, FUKALA, Radek. *Slezsko - neznámá země Koruny české: knížecí a stavovské Slezsko do roku 1740*. České Budějovice, 2007, s. 145-146, ANTONÍN, Robert a kol. *Slezsko v dějinách českého státu. I., Od pravěku do roku 1490*. Praha, 2012, s. 410.

Měl být záminkou pro plánované ležení Korvínových vojsk před Vratislaví během sněmu v den sv. Jiří (23. dubna 1490), aby mohl uherský král záhy vpadnout do Čech.

Jan Bílý, Jan Pytel, Rejsek, Václav Hrách, Ješík z Koňského trhu, Duchek Košík

Pražští měšťané, kteří byli ve sledovaném prameni usvědčeni ze spiknutí. Staroměstští měšťané Jan Bílý, otec staroměstského kancléře Václav Kandidy, Jan Pytel, kráječ suken a staroměstský konšel v letech 1484-1486 a 1488-1489, kdy zastával i funkci purkmistra a stavitel Matouš Rejsek. Měšťané z Nového Města byli soukeník Václav Hrách, Ješík z Koňského trhu a Duchek Košík, jenž byl novoměstským konšelem v letech 1471-1476, 1483-1484, 1488-1489 a purkmistrem v letech 1471-1475 a 1488.⁷⁹

Jaroslav Zmrzlík ze Svojšína

Pán na Orlíku, držitel Kostelce a Chlumu v období 1466 – před 1499. Na spiknutí měl pomáhat.⁸⁰

Kryštof Opl z Fictuma (+1486)

Roku 1472 královský komorník, v letech 1476-1479 maršálek dvora královského a rádce krále Vladislava Jagellonského, pán na Teplici od roku 1482 s bratry Purkartem a Felixem.⁸¹

Výslechu se účastnili:

Hejtman Jiřík Bierka (Bírka) z Násilé

Držitel Olešné na Rakovnicku v letech 1478-1507 a hejtman na Hrádku Křivoklátu v letech 1490-1507.⁸² Pocházel z rodu starobyklých slezských vladyků, jejichž předkové sídlili na Opavsku a později se nazývali jako páni z Násilé na Opavsku.⁸³ Více známý je jeho otec Bernard, jenž byl v letech 1461-1475 opavským hejtmanem a spolupracoval s olešnickými Piastovci. Zastával úřad zemského hejtmana ve Slezsku a v letech 1472-1481 byl radou komorního soudu v Praze, kam přivedl i své mladší syny Jiříka a Jindřich. Bernard Bírka

---

⁷⁹ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10.* Praha, 1894, s. 94, TEIGE, Josef. *Seznamy měšťanů Pražských.* Praha, 1903, s. 146, Zmínka z roku 1488, celkem 7 záznamů, *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XVIII.* Ed. Josef Kalousek, Praha, 1900, s. 362-363, TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 9.* Praha, 1893, s. 270-273, 285-288.

⁸⁰ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl jedenáctý. Prachensko.* Praha, 1897, s. 62.

⁸¹ MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2.* Praha, 2001, s. 316, SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl čtrnáctý. Litoměřicko a Žatecko.* Praha, 1923, s. 151.

⁸² SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl osmý. Rakovnicko a Slansko.* Praha, 1891, s. 27, 90.

⁸³ PILNÁČEK, Josef a MAYER, Karel. *Rody starého Slezska 2.* Brno, 1994, s. 447.

podporoval kandidaturu Vladislava Jagellonského na český trůn. V politických názorech si odporoval s Viktorem z Poděbrad.⁸⁴

Albrecht Hořešovec z Libošína a na Přerubenicích

Zřejmě pochází z rodu Hořešovců. Je doložen z listin o sporu s Markétou z Těchovic v roce 1508 a z udání Jiřího ze Šanov z roku 1506, ve kterém mu Albrecht nevyplatil dluh za jeho mrtvého bratra Jan Hořešovce.⁸⁵

Bušek z Hořešovic a v Kounově (+ po 1498)

Držitel Kounova v letech 1455-1498.⁸⁶

Vilém Slataněš

Držitel Přílepu v letech 1489 - po 1495. Ves získal od Mikuláše a Bořivoje Borňů ze Slabec. Zápisem z 6. října 1495 odkazuje Přílepy po své smrti svému bratrovi Mikulášovi ze Žďáru a v Krásném dvoře (+1510).⁸⁷

Jan z Janova a v Senci – Jan Trouba z Javoré

Držitel Sence v letech 1481-1492, manem 1488-1492.⁸⁸

Jan a Všeslav ze Strojetic

Jan byl držitel Šlovic v letech 1498-1499. Jan z Doupova předal svůj majetek ve Všešatech Janovi v roce 1475 a o rok později Všešaty Jan předal Václavovi z Hůrky.⁸⁹

Jan Kancek z Újezda

Držitel Červeného Újezdce od roku 1478 s bratrem Bohuslavem.⁹⁰

---

⁸⁴ KOZÁK, Petr. *Z dolnoslezské Olešnice do hlavního města Českého království: pozoruhodný život opavského zemského hejtmána Bernarda Bírky z Násilé (†1483)*. In: *Šlechtic v Horním Slezsku : vztah regionu a center na příkladu osudů a kariér šlechty Horního Slezska (15.-20. století)*. Ostrava, 2011 s. 117-118.

⁸⁵ *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XIII, Registra soudu komorního 1503-1511*. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1894, s. 114-115, 146.

⁸⁶ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl osmý. Rakovnicko a Slansko*. Praha, 1891, s. 163.

⁸⁷ ŠIMICOVÁ, Eva, *Křivoklátská manská kniha z let 1454-1566*. In: *Rakovnický historický sborník*. Rakovník, 2004, s. 54.

⁸⁸ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl osmý. Rakovnicko a Slansko*. Praha, 1891, s. 118.

⁸⁹ Tamtéž, s. 97, ŠIMICOVÁ, Eva, *Křivoklátská manská kniha z let 1454-1566*. In: *Rakovnický historický sborník*. Rakovník, 2004, s. 51.

⁹⁰ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl osmý. Rakovnicko a Slansko*. Praha, 1891, s. 284.

Petr a Václav z Pšovlk

Buď členové rodu Pšovlků či pověřenci ze Pšovlk, Kub ze Pšovlk držel Hlivojedy (dnes Petrovice) v letech 1484-1497, avšak je držel do 1497 držel Martin Kornouz z Pleišteina.⁹¹

Jindřich Cukr z Tamfeldu

Držitel Pšovlk u Podbořan v roce 1484.⁹²

Jan Jidášek z Jenče a v Šanově

Od roku 1472 držitel Šanova.⁹³

Václav Hůrka z Hůrek

Od roku 1476 držel Všešaty, které v roce 1484 předal Jindřichovi Penížkovi ze Slatiny.⁹⁴

Zikmund z Boršic a na Stochově

Držitel Stochova v 80. a 90. letech 15. století. Roku 1486 získal Velký Kolečov od Jana mladšího z Lipence a držel ho do roku 1499.⁹⁵

Smil Vlinský z Vliněvsi

Držitel Vliněvsi v letech 1484 – okolo 1503.⁹⁶

Otík Šlovský ze Šlovic

Držitel Šlovic v letech 1482-1498, manem 1486-1498.⁹⁷

---

⁹¹ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl osmý. Rakovnicko a Slansko*. Praha, 1891, s.117.

⁹² SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl čtrnáctý. Litoměřicko a Žatecko*. Praha, 1923, s. 349.

⁹³ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl osmý. Rakovnicko a Slansko*. Praha, 1891, s. 118.

⁹⁴ ŠIMICOVÁ, Eva, *Křivoklátská manská kniha z let 1454-1566*. In: *Rakovnický historický sborník*. Rakovník, 2004, s. 51-52.

⁹⁵ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl osmý. Rakovnicko a Slansko*. Praha, 1891, s. 154, ŠIMICOVÁ, Eva, *Křivoklátská manská kniha z let 1454-1566*. In: *Rakovnický historický sborník*. Rakovník, 2004, s.53.

⁹⁶ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl osmý. Rakovnicko a Slansko*. Praha, 1891, s. 206.

⁹⁷ Tamtéž, s. 97, OTTO, Jan, ed. *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Dvacátýčtvrtý díl, Staroženské-Šyl*. Praha, 1906, s. 680.

Prokop Hlivojedský

Zřejmě potomek rodu Hlivojedských z Hlivojed. Práva na ves Hlivojedy (dnes Petrovice) byla prodána sestrami Dorotou, Annou a Kateřinou Kubovi ze Pšovlk roku 1484.⁹⁸

Jindřich z Kolovrat a z Kornhauzu (+1510) či jeho otec Zbyněk (+1506)

Byli držitelé Kornhauzu v letech 1455–1506. Jeden z nich byl s pány Vilémem z Pernštejna a Věslavem dožadován Podvinským po výše uvedených pánech.⁹⁹

---

⁹⁸ ŠIMICOVÁ, Eva, *Křivoklátská manská kniha z let 1454-1566*. In: *Rakovnický historický sborník*. Rakovník, 2004, s. 52.

⁹⁹ SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl osmý. Rakovnicko a Slansko*. Praha, 1891, s. 158.

3. Politika 1468-1490

8. ledna 1468 táhl Viktorin z Poděbrad s vojskem vedeným Václavem Vlčkem z Čenova do Rakous, načež vévoda Fridrich III. požádal o pomoc uherského krále Matyáše Korvína. Matyáš tak využil situace, aby nadále udržel vřelé vztahy s papežem a byl držitelem pořádku ve středoevropském prostoru. Lákala ho hlavně vize nosit Svatováclavskou korunu a disponovat hlasem kurfiřta. 31. března vyhlásil Korvín válku Viktorinovi a přirovnal ji k boji proti kacířům, jakožto boj proti jinověrným Turkům. Král Jiří byl, v těchto neblahých okolnostech, nucen neutralizovat sousední říšská knížata, císaře a polského krále, hlavně v době Matyášovi přítomnosti v tažení proti Turkům na Balkáně. Zároveň reagoval na domácí odpor. V březnu se Viktorin stáhl. Na počátku května byl Matyáš u Znojma připraven vtrhnout na Moravu, kde na něj čekalo vojsko českého krále, avšak byl Jiří nucen vojsko stáhnout do Čech, z důvodu nedostatku potravin a financí. Posléze Matyáš oblehl Třebíč a porazil Viktorina a Václava Vlčka z Čenova. Viktorin tak padl do zajetí uherského krále. V tuto chvíli Matyáš ovládal komunikační spojnici mezi Jihlavou a Brnem. Během léta se uherskému králi podařilo získat Brno, Olomouc a Uherský Brod. K Matyášovi se přidávala také část místní šlechty, jež mu nadále pomáhala ve výbojích. Na Korvínovo slovo jeho stoupenci obsadili Bolków, Frankenštejn a vypálili hrad Minsterberk. Na Jiřího straně zbyla města na Moravě Uherské Hradiště a Uničov, ve Slezsku Kladsko Jindřicha z Minsterberka, jeho syna. Dále českého krále podporovali Konrád IX. Olešnický a Přemek II. Těšínský. Rozpínavost Matyášových stoupenců ve Slezsku omezil Bernard Bierka z Násilé, který dokázal eliminovat činnost Jana Opavsko-Ratibořského. Následovaly drobné konflikty s křižáckými vojsky na Krušnohorsku, se Zelenohorskou jednotou na Chebsku a výpady Šternberků na Moravě. V srpnu se k Matyášově straně přidal Jan z Rožmberka a královské město České Budějovice s hejtmanem Zdeňkem Konopišťským. Jirímu se podařilo získat hrad Konopiště. Na počátku roku 1469 táhl uherský král k Chrudimi, za účelem oblehnutí Kutné Hory a zajištění finančního zisku. 24. února český král táhl vojskem proti Korvínovi a usadil se v Čáslavi. I když Matyášova vojska získávala zásoby z obléhání měst a vesnic na Chrudimsku, byla zásobovací trasa zahrazena Jiříkovými stoupenci a 26. února se Matyáš dostal do obklíčení u Vilémova. Po dvou dnech se konala jednání obou králů v Uhrově, kde bylo ujednáno příměří, i přes nevoli některých stoupenců českého krále. Uherský král využil příměří k šachu svému protivníkovi. 3. května byl

v Olomouci Matyáš zvolen českým králem. Nastalo období dvojvládní, avšak Korvínův post byl, kvůli neproběhnutí korunovace, zpochybňován.¹⁰⁰

Během června 1469 se snažil Matyáš upevnit svou moc v částech Českého království, která ovládal, a Jiří z Poděbrad navrhl nástupnictví českého krále polskému princovi Vladislavovi v případě jeho sňatku s dcerou Ludmilou. Návrh se nenaplnil a postupně upadl v zapomnění. Dále vyslal vojenskou hotovost na bratry Zajíce a oblehl jejich hrady na Boleslavsku Skálu, Navarov a Trosky. Hrad Kost Jan Zajíc uchránil příměřím. Koncem července roku 1469 byl ve Veselí nad Moravou zajat Viktorin z Poděbrad uherskými vojsky. V květnu 1470 vojska českého krále vyrazila k Brnu, kde se před ním opevnil král Matyáš. Jiří se neúspěšně dožadoval válečného konfliktu, avšak ani návrh osobního souboje králů a ani vpád do Slezska nedonutil Matyáše k boji. Uherské jednotky dále plenily Chrudimsko a dostaly se až ke Kolínu. Matyáš se nakonec stáhl do Uher, jelikož se mu nedostalo podpory jeho stoupenců. Schůzka v Polné na přelomu let 1470-1471 projednala příměří, která byla poté použita roku 1479. 22. března 1471 český král Jiří z Poděbrad vydechl naposledy.¹⁰¹

Matyáš usiloval o ovládnutí Čech a spojení české koruny. Tomu odporoval říšský císař Fridrich III., jenž podporoval polské Jagellonce na český trůn. Polský král Kazimír se pokoušel přemlouvat Matyášovy stoupence, a tím předem připravoval cestu svého syna k českému trůnu. V Čechách po Jiříkově smrti vládou jeho příbuzní. Zemským správcem se stal Jindřich z Minsterberka, který ihned zřizoval diplomatická jednání se sousedními vládci, zvláště se svým švagrem Albrechtem Saským. Matyáš 27. dubna dorazil do Jihlavy, odkud vyslal své posly na sněm do Kutné Hory, kde od 20. do 27. května probíhala volba nového českého krále. Sněm vyšel ve prospěch polského prince. Papež Pavel II. s volbou značně nesouhlasil. Nakonec se Pavel II. Vladislava jako krále nedožil a umírá 26. července a na jeho místo nastupuje papež Sixtus IV. 19. srpna 1471 Vladislav Jagellonský přijel slavnostně do Prahy a 22. srpna byl ve Svatovítské katedrále korunován českým králem.¹⁰²

Uherský, polský a český král uzavřeli 31. března 1472 v Budíně příměří, dle kterého bylo na červnovém sjezdu v Německém Brodě mezi českými přívrženci obou stran ustanoveno do 1. května 1473. Výsledek červnového sjezdu měl obnovit mír a pořádek v českých zemích, hospodářsky zotavit válkou postižené země Koruny české a stanovit zemské opravce, kteří se

---

¹⁰⁰ ČORNEJ, Petr a BARTLOVÁ, Milena. *Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek VI., 1437-1526.* Praha, 2007, s. 250-261.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 261-272.

¹⁰² Tamtéž, s. 403-410.

měli o plnění těchto záležitostí rozhodovat. Opravci byli zvoleni Zdeněk Konopištský ze Šternberka na straně uherského krále a Jindřich z Minsterberka na straně české. Moravské stavy koncem června v Brně ustanovili čtyři moravské zemské ředitele Jindřicha z Lipé, Jindřicha z Boskovic, Ctibora Tovačovského z Cimburka a Jana z Pernštejna, tedy dva zástupce vyznání katolického a dva kališnického. Matyáš tak nechal moravské stavy nepřímou řídit záležitosti v markrabství výměnou za jejich loajálnost. Na benešovském a brněnském sněmu se začala řešit otázka vlády jediného českého krále, což kvůli neústupnosti obou králů bylo nemožné. Na přelomu let 1473-1474 Matyáš Korvín potlačil odpor tzv. bratříků na území dnešního východního Slovenska. Poté Jagellonci uzavřeli s uherským králem tříleté příměří pod zástěrkou jagellonsko-habsburské koalice a vytlačení Matyáše a jeho stoupců ze Slezska, Lužic, Moravy a Rakous. Na podzim 1474 počalo tažení na Slezsko, kde Matyáš, opevněný ve Vratislavi řídil pohyby černé roty a posádky v Brzegu, Opoli, Gródkowě a Oławě. Při něm stáli i dva synové Jiřího z Poděbrad Viktorin a Hynek. Tažení probíhalo v neprospěch Jagellonců, z důvodu dobrého opevnění Vratislavi, nízkého počtu vojáků, nedostatečného zásobování, nepřízně počasí a výskytu nemocí. U Muchoboru bylo 15. listopadu 1474 vyjednáno příměří mezi třemi králi, jež platilo v českých zemích až do 25. května 1477.¹⁰³

Během let 1476-1477 probíhaly námluvy a plánování sňatku krále Vladislava s dcerou braniborského kurfiřta Albrechta Achilla Barborou, vdovou po hlohovském knížeti Jindřichovi IX. Námluvy skončili neblaze, jelikož král Matyáš udělil část Hlohovska, jež měla po sňatku připadnout Vladislavovi, v léno knížeti Janu II. Zaháňskému. 4. prosince 1476 umírá Zdeněk Konopištský ze Šternberka ve Vídeňském Novém Městě. Následující rok byl zvolen jeho nástupcem na postu nejvyššího hejtmana všech zemí Království českého Bohuslav ze Švamberka. Bohuslav také zastával poručnickou správu nad majetkem Rožmberků a zastupoval rožmberské bratry Voka II. a Petra IV. Král Matyáš 9. března 1477 za příslib mimořádné daně Moravě obnovil zemskou správu, povolil vojenskou službu za hranicemi a udělil stavům právo sjednávat landfrýd a uzavírat mírové dohody s Čechy, Rakušany a Poláky, pokud budou stát proti Matyášovi. Vladislav naopak sjednal s císařem Fridrichem III. vojenskou pomoc v Rakousích za uznání Vladislava českým králem. Český sněm v březnu jednání po dlouhé diskuzi nakonec povolil. Na jaře 1477 Vladislav podpořil protikorvinovskou stranu v Lužici a ve Slezsku, což znepokojilo Matyášovi stoupence. 9. června 1477 dorazil s vojskem do Vídně, kde mu císař Fridrich III. na oplátku předal českou korouhvi, a tím české země v léno. Dále ho

---

¹⁰³ ČORNEJ, Petr a BARTLOVÁ, Milena. *Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek VI., 1437-1526.* Praha, 2007, s. 416-424.

vedl jako kurfiřta a říšského arcibiskupa. Za šest let císař Vladislava oficiálně uznal. Tři dny po ceremonii ve Vídni Matyáš vyhlásil válku Fridrichovi. Válka v Rakousku skončila po měsíci rozprášením českého vojska a obsazením důležitých hradů Matyášem. Na přelomu listopadu a prosince Matyáš s Fridrichem sjednali příměří za podmínky uznání toho, co císař uvedl Vladislavovi ve Vídni, Matyášovi. Během roku 1478 se v Brně připravovaly smlouvy a podklady k budoucímu sněmu v Olomouci. Smlouva mezi panovníky, ustanovená 7. prosince 1478 a potvrzená v červenci 1479, měla zajistit Matyášovi české země v případě Vladislavovy smrti či Vladislav mohl vykoupit ztracená území za 400 000 zlatých od budoucího uherského krále v případě smrti Matyáše. Prozatím Vladislav panuje jen v Českém království a Matyáš na zbytku českých zemí. Dále smlouva respektovala za cenu míru status quo v náboženské sféře, slib poslušnosti prokorvinovské šlechty v Čechách Vladislavovi a propuštění polských zajatců a Kazimírových zajatců. Jediná Horní Lužice se nepřipojila k olomoucké smlouvě a hájila své náležitosti k české koruně.¹⁰⁴

1. června 1480 vypukla v Praze manifestace utrakvistů v čele s knězem Olbramem. Kvůli zpěvu husitské písně na manifestaci byl v Kutné Hoře zajat švec, jenž byl záhy propuštěn. Odpor radikálů se uklidnil. Vladislav dále nechal 4. července zajmout sedm obecních starších, kteří byli obviněni z nepokojů a vsazeni do vězení na Křivoklátu. Mezi nimi byl Jan Sosnovec. Následující měsíc bylo podobně zajato a odvezeno pět mužů, tentokrát na Karlštejn. Někteří skonali na mučidlech, tři byli propuštěni. Během června 1482 byl vytvořen v Hradci Králové spolek na obranu kalicha, jenž byl tvořen z většiny radikály, v čele s biskupem Augustinem. V říjnu 1482 začala ve Slaném jednání o uzavření náboženského míru v Českém království. Následujícího roku na shromáždění v Nymburce se strany neúspěšně dohadovali o potvrzení kompaktát a o dohodě s papežem. V červnu 1483 na sjezdu v Českém Brodě byla stvořena husitská koalice v čele s Janem Tovačovským z Cimburka, která zahrnovala husitská města Žatec, Hradec Králové a Louny a jenž se měla postavit na odpor panovníkovi. 24. září radikálové a husitská koalice povstali v Praze. Povstání bylo pro radikály ukončeno nešťastně, jelikož o povstání věděla již i katolická strana v Českých Budějovicích, které to vyzvěděl Prokop Publik z Velevic.¹⁰⁵

Následují jednání v Čáslavi jako reakce na pražské povstání roku 1483 a pokusy o nastolení náboženského míru v Kolíně, Kutné Hoře a Praze následující rok. Snahy Vladislava

---

¹⁰⁴ ČORNEJ, Petr a BARTLOVÁ, Milena. *Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek VI., 1437-1526*. Praha, 2007, s. 427-437.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 442-452.

proti vzniku občanské války a Jindřicha a Hynka o nastolení pořádku v duchovní otázce v Království Českém vyústily v kutnohorském náboženském z smíru 20. března 1485, jenž ustanovil rovnoprávnost kališníků a katolíků a právo svobodné volby víry. Neplatil pro Jednotu bratrskou, která se označovala za sektu, avšak někteří by ji připustili, např. u Jindřicha Minsterberského nemáme doloženo, že by perzekvoval náboženské sekty. Zdůrazňoval platnost kompaktát a úmluv s basilejským koncilem. Mír také obnovil činnost zemského soudu po 20 letech a nejvyšším zemským sudím byl jmenován Půta Švihovský z Rýzemberka.¹⁰⁶

1. června 1485 uherský král oblehl Vídeň a slavnostně do ní vstoupil. Rakouské stavy ho přijaly a Matyáš si přisvojil titul rakouského vévody. Měl v plánu zaútočit buď na habsburské území, nebo na České království. V září 1486 se pokoušel v Jihlavě o spojenectví s králem Vladislavem. Spojenectví se nenaplnilo ze situace sporu krále Kazimíra IV. s Uhry o Moldavsko a z nástupu nového papeže Inocence VIII., jenž odsoudil, na rozdíl od svých předchůdců, Matyášovu politiku spjatou s jeho tchánem neapolským králem Ferdinandem Ferrantem. Papež smýšlel o exkomunikaci uherského krále, načež Matyáš hrozil papeži svoláním koncilu. Král Vladislav měl nyní možnost posílit vztah s papežem. Roku 1487 vyslal do Říma poselstvo tvořené Pavlem Poučkem, Půtou Švihovským z Rýzemberka a Janem Hasištejnským z Lobkovic, aby předali panovníkům slib poslušnosti papeži. Konečně byl Vladislav Jagellonský uznán papežem za českého krále. Téhož roku Korvín obsadil Vídeňské Nové Město a císař Fridrich III. byl nucen se přesunout do Lince. Matyášův zájem se tak obrátil na Slezsko.¹⁰⁷

Roku 1485 Matyáš Viktorina přinutil postoupit Opavsko za skupinu hradu na Slovinsku, které za dva roky získal zpět za nařčení Viktorina za pouštění nepřátel do těchto hradů. 22. srpna 1487 Viktorin pověřil Jindřicha poručnictvím jeho dětí a správcem nad jejich majetky.¹⁰⁸

Sílicí tlak Matyáše stvrdil spolupráci Jindřicha Minsterberského s Janem II. Zaháňským. Zkrátka šlo o konflikt, ve kterém buď hlohovské dědictví připadne Matyášovi, nebo tento konflikt skončí porážkou Matyášova obávaného vojska. Matyáš apeloval na Jindřicha odstoupením jeho slezských držav ve prospěch syna uherského krále Jánoše. 12. května 1488 Hlohov oblehl Matyáš a na české straně ustanovil Jindřich velitelem svého teprve

---

¹⁰⁶ ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami*. Praha, 2016, s. 125-126.

¹⁰⁷ ČORNEJ, Petr a BARTLOVÁ, Milena. *Velké dějiny země Koruny české. Svazek VI., 1437-1526*. Praha, 2007, s. 459-462.

¹⁰⁸ ČAPSKÝ, Martin. *Komunikující společenství: sjednocování politického prostoru pozdně středověkého Slezska*, 2012, s. 352.

šestnáctiletého syna Jiříka. Jindřich byl nyní nucen získávat peníze na posily zastavováním českých držav. Bratři Hynek a Viktorin, jenž byli na jeho straně, nebyli schopni finanční podpory, jelikož neměli finance ani na své zájmy. V červenci nově nabytých 3000 žoldnů, v čele s Jindřichem a Hynkem, vyrazilo z Frankenštejna na Hlohov. Podařilo se jim prorazit blokádu Hlohova. 28. července 1488 se střetla Jindřichova a Matyášova vojska u Tomkovic, která trvala celý den a vyšla bez jasného vítěze, čímž došlo k ústupu obou stran. Král Vladislav válku finančně nepodporovala, avšak Korvín válku vnímal za porušení mírových dohod. Korvín měl ve válce velkou vojenskou i finanční výhodu. Na rozdíl od Jindřicha nemusel shánět peníze na vojsko a disponoval 12000 vojáky, kdežto Jindřich pouze 5000. Jan Trnka z Ratiboře navíc v srpnu plnil Minsterbersko, obsadil Minsterberk a držel v něm silnou posádku. Uherské vojsko dále obsadilo Frankenštejn a Počkov a působilo drobné vpády do Kladska. 31. října 1488 se podařilo Jindřichovu synu Jiřímu z obklíčeného Hlohova uniknout. Nedlouho na to, 18. listopadu, Hlohov kapituloval. Jindřich uzavřel s Matyášem mírovou dohodu v prosinci 1488, která měla postoupit Minsterbersko a Frankenštejn Matyášovi. Jednání pokračovala do února 1489. Jindřich, ač oslaben, nebyl Matyášem zajat. Konflikt ukončila vídeňsko-vyškovská smlouva. Jan II. se stal bezzemkem a Jindřich se vzdal Minsterberska a odešel do Kladska. 29. dubna 1489 byla podepsána smlouva o vojenské pomoci mezi Vladislavem a jeho otcem Kazimírem IV., v případě porušení míru Matyášem. Ten připravoval cestu svému synovi Jánošovi k panování ve Slezsku. Uherský král se přesunul do Vídně, kde 6. dubna skonal na následky záchvatu mozkové mrtvice. Byl pohřben ve Stoličném Bělehradě. Z četných uchazečů o uherský trůn po smrti Matyáše Korvína vyšel nakonec vítězně český král Vladislav II. Jagellonský, když se zavázal splnit všechny požadavky uherské šlechty.¹⁰⁹

---

¹⁰⁹ ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami*. Praha, 2016, s. 177, 180-185.

4. Komunikace mezi léty 1470-1490

Během válečných časů byla komunikace hlavním prostředkem vedení války a uchování pořádku ve vlastních řadách či mezi šlechtou v ovládané zemi. Styk s Budínem během válek byl velice nebezpečný, kvůli rabování vojsk či nedůvěře stran. Poslové se tak potýkali s možným nebezpečím plynoucím z okolního dění. V dobách neválečných byla komunikace mezi českým a uherským územím prakticky volná. Dle výpovědí lze usoudit, že část české šlechty chtěla zprostředkovat konflikt, jenž směřoval přes slezské území, ovládané uherským králem Matyášem, a přes Moravu do Čech, a rozvrátit království tažením do centra českého království. Šlechta mohla volně cestovat, dle výpovědí, i do Budína, sídla krále Matyáše Korvína. Je hodno připomenout cestu Půty Švihovského z Rýzmburka a Jana Hasištejnského k papeži Innocentovi VIII. s listem od českého krále Vladislava II. Jagellonského. Matyáš velmi spolehlivě komunikoval z Budína, přes hejtmana Jana Tovačovského z Cimburka v Brně, do Čech, aby si zachoval vliv v Čechách, který byl velice důležitý pro postup, jak při tažení, tak i po něm.

Během období pozdního středověku zprávy obsahovaly politické zájmy jako ochrana proti narušitelům míru v říšských městech, na obchodních cestách či jako ochrana obchodních aktivit. Etapy komunikačního procesu provázela výměna poslů, poselstev, setkání, jednání, společně s pravomocemi delegátů a rozložení financí.¹¹⁰ Města si musela uchovat funkčnost městské kanceláře, skupinu stálých i příležitostných poslů různého postavení, skupinu písařů pro specializovanější úkoly a vnější vztahy města, aby mohlo snáze spravovat okolí a znát hospodářský i ekonomický stav celého správního obvodu. Písaře v některých velkých městech nahradil syndik s právním vzděláním. Písařské úřady dbaly na zadání, korektnost a vycházející znění. Podobně to měla i církve a šlechta.

Komunikační prostor lze ztotožnit s politickým polem, na němž snahy a zájmy získat komunikační výhody vedly nejen ke spolupráci, ale také k soupeření. Tyto snahy a zájmy jsou velmi lákavé a naopak dosti omezené, ať už za hranicemi komunikačního prostoru, či využitím konkrétního komunikačního uzlu ovlivněného okolnostmi v daném prostoru. Uplatňují se symetrické vazby, které souvisí na dobrovolném souhlasu účastníků. K tomu dopomohla centralizace a zázemí měst. Naopak se využívaly asymetrické vazby, které disponují principem dominance. Závisely na síle a majetku jednotlivých zeměpánů, na věku a tradici politického

---

¹¹⁰ ČAPSKÝ, Martin. *Zrození země: komunikující společenství pozdně středověkého Slezska*. Praha, 2013, s. 27.

pole. Příkladem jsou slezská knížectví, přistupující k sobě nestejnou vahou.¹¹¹ Objevuje se snaha o budování svého pozitivního obrazu v očích zeměpána. Obraz byl vyhlazován pomocí dalších škál vyjadřovacích prostředků včetně přímých rozhovorů, vyhlášení, akustických a vizuálních znamení, tabulí, plakátů, zvonů či ohňů. Obraz dále zlepšovalo překonávání větších prostorových vzdáleností, nejen za komunikačním účelem, jenž vyžadoval důslednější organizaci, a poukazoval tak na organizační schopnost samotného pána.¹¹²

Komunikace probíhala, buď mezi městy jako komunikačními centry, nebo mezi knížecími dvory, či za hranice politického území. U všech těchto komunikací probíhají asymetrické vztahy v pozadí. Brno, jako markraběcí rezidence, hojně spolupracovalo s Olomoucí, jakožto biskupstvím. Výhodou Brna byla později geografická blízkost k Vídni.¹¹³ Řada pěších poselů vysílaných do Olomouce a Brna neměla za cíl přímo Matyášův dvůr, ale zprostředkovávala kontakt městských diplomatů s jejich mateřskou obcí. Díky komunikaci uherského krále se svými spojenci bylo dosaženo rozprostření komunikační sítě, funkce komunikačního prostoru, a tím povýšila roli komunikačního uzlu nad uzly Svídnického a Javorského knížectví, jenž byly v době česko-uherských válek omezeny, jelikož byly loajální Jiřímu z Poděbrad. Uherská strana měla komunikačně spojit Markrabství moravské, Dolní Lužici, Šestiměstí a města Brno, Olomouc, Jihlavu, Znojmo, Vratislav, Svídnici, Javor a další městské obce. Matyáš ustanovil úřad slezského hejtmana, který měl na starost komunikaci s většinou Slezska a s jednotlivými knížectvími, jenž si sami pořádali sjezdy. Celoslezský sjezd se jako první konal v Lehnici během října 1469.¹¹⁴

Poslové

Předávání písemných zpráv či poselství probíhalo skrze posly, což byl nejrychlejší a levný způsob politické i válečné komunikace. Někteří poslové byli dobře placeni, např. na rožmberském panství, a také chráněni panovnickým glejtem, jenž zaručoval jejich nezranitelnost při cestách. Tvořili specifickou skupinu služebníků, nespádající pod centrální ani lokální správu. Tato skupina zajišťovala komunikační propojení mezi jednotlivci i celými správními centry. Poslové často zajišťovali i transporty peněz. Volba posla pro daný úkol měla jasná pravidla, která v závislosti na typu poselství říkala, zda bude vyslán posel pěší nebo

---

¹¹¹ ČAPSKÝ, Martin. *Zrození země: komunikující společenství pozdně středověkého Slezska*. Praha, 2013, s. 40-42.

¹¹² Tamtéž, s. 62.

¹¹³ Tamtéž, s. 53.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 152-155.

jízdní.¹¹⁵ Podmínky vyslání pro poselský úřad vyplývaly ze styku s osobou (zvl. sociální status, vzdělání, profesní kvalifikaci, integraci do úředních struktur instituce), místem (zvláště výchozí a koncový bod, dopravní spojení, místo jednání apod.), jednacím řečí včetně důrazu na poměr mezi písemnou, verbální a symbolickou komunikací a formálním a hmotným zajištěním fungování poselského úřadu.¹¹⁶ Systém, který byl udržovaný v českých zemích se podobal říšským způsobům. Instituce vysílala posly až do konečného bodu, za což byl zodpovědný správce královské komory či zemský soud. V případě důležitějších zpráv bylo vysláno několik poslů najednou.¹¹⁷

Posel doručil zprávu a poté zpravidla čekal na odpověď, se kterou se vrátil zpět. Poté mohl být obdarován penězi, za dlouhé cesty zvláštními taxami a za dorážení a referování poselstva i pohárem vína.¹¹⁸ Vystupování poslů určovaly poselské řády. Posel dával najevo svou vážnost vystupováním a oděním v městských či šlechtických barvách. Poslové Starého Města pražského byli oděni v barvách žluté a černé, zatímco novoměstští poslové nosili žlutou a červenou. Nejen oděním reprezentovalo posla, ale zároveň ho chránilo na cestách. Nosil u sebe krátkou chladnou zbraň či píku, pouzdro na listiny a dopisy. Oděv dále zdobily insignie toho, komu patřil, tedy erbem na hrudi a na rameni. Posel byl pro svou práci vybaven listinou s pečeti nazývanou průvodní glejt. Nejvýraznější kvalifikací posla byla věrohodnost. Musel být fyzicky zdatný a mít příslušné jazykové dovednosti.

V pozdním středověku se začaly objevovat nové vojenské operace s důrazem na rychlost přesunu a překvapení protivníka, a to platilo i v rychlém doručení zprávy a zintenzivnění komunikace. Toho bylo dovršeno na konci 15. století vytvořením poštovní sítě Janem Taxisem. Zintenzivnění komunikace mělo za následek vyšší finanční nároky. V době Matyášově se více uplatňovali pěší poslové, kteří předali a přebrali list, než poselstva s širším polem jednání a s reakcemi na vývoj komunikačních situací. V tomto období bylo vysláno 31 pěších poslů, dva jízdní kurýři a čtyři poselstva.¹¹⁹

Komunikace ve vyslýchacím protokolu

Komunikace spiklenců vycházela z mnoha schůzek, které byly financované strůjcem spiknutí. V tomto případě je spiknutí financováno Hynkem z Poděbrad a peníze byly předávány

---

¹¹⁵ ŠIMŮNEK, Robert. *Správní systém šlechtického dominia v pozdně středověkých Čechách: Rožmberská doména 1418-1472*. Praha, 2005, s. 159-161.

¹¹⁶ ČAPSKÝ, Martin. *Zrození země: komunikující společenství pozdně středověkého Slezska*. Praha, 2013, s. 57.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 59.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 90.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 48-49.

skrze poděbradského hejtmana Jana Bartoušovského z Libouně nebo skrze někoho ze spiklenců, kde byl nejvíce využíván Alexander jako komunikační spojka mezi nimi. Cílem bylo získat co nejvíce stoupců. Byly pořádány hody, kvasy a svačiny, na kterých se pilo víno a jedly pečené ryby. Během kvasů probíhaly diskuse a vyměňovaly se informace ústně. Lze podotknout, že se vyprávěly smyšlené pomluky ze Starého a Nového Města pražského a zároveň se připravovalo spiknutí. Místo, kde spiknutí mělo být provedeno je příhodné. Centrum panovnické moci, tedy možnost přímé konfrontace s panovníkem. Nábory nových sousedů pražských do komplotu i kvasy byly konány v prostorách domů spiklenců. Ve výslechu je obsažena fráze „v domě za stolem“, jež lze označit za obyčejný měšťanský dům. Zpočátku se spiklenci scházeli v hospodách (např. u Karlických v Praze), což lze označit za jasný tah pro získání více nových stoupců, které blízcí sousedé, známí spiklenců a sami spiklenci neznají. Zároveň tak byli spiklenci chráněni před vědomím okolního obyvatelstva, aby nebylo spiknutí prozrazeno králi dříve než by k němu došlo, což se posléze nepodařilo. Postupně byly s komplotem seznamováni další sousedé a přátelé.

Hospoda, krčma či šenk, bylo místo, které nabízelo jídlo, pití a také sociální vazby. Kupci zde nabízeli drobné zboží k prodeji i krčmáři a obcházeli mýtný poplatek, v případě, že krčma stála před městskou bránou. V hospodě také scházeli městská rada, lidé na okraji společnosti a kriminální živly současně. Docházelo k hazardním hrám, prostituci a nelegálním obchodům. V krčmách se tvořila tzv. lokální společenství, která mohla vytvářet vazby mezi lidmi či podporovat kriminalitu. Omámení alkoholem mohlo některým pijanům dodat odvahu protistátní řeči, jenž se trestu nemuseli vyhnout. Také městská rada, zde mohla informovat návštěvníky o nových vyhláškách a, stejně jako prostý lid, o dění ve městě a okolí.¹²⁰

Stoupců z řad šlechty také propůjčili své panské prostory schůzkám, jichž se také účastnili. Jde o hrady Tovačov, Poděbrady a Kostomlaty. V Poděbradech bylo možné se spojit s hlavním mecenášem spiknutí a poděbradským hejtmanem Janem Bartoušovským, na Kostomlatech také s Hynkem z Poděbrad a na Tovačově se Ctiborem Tovačovským, zemským sudím, který zprostředkoval spojnici mezi spiklenci a uherským králem. Nábor stoupců z vysokých postů je dán známostí či setrváním v blízkém okolí jejich domů. Právě domy hlavních aktérů spiknutí se nachází poblíž Staroměstské radnice, z toho známost s konšely a obchodníky, a Betlémské kaple, kde spiklenci chtěli operovat s církví. Václav Vladivoj Tomek poukazuje na sídla spiklenců, které jsou níže rozebrána.

---

¹²⁰ ČAPSKÝ, Martin a kol. *Komunikace ve středověkých městech*. Praha, 2014, s. 29-30.

Dům na Šmerhově byl součástí někdejší staré Staroměstské radnice. Jeho jméno je s tímto domem spjaté od počátku 15. století. Odkazuje na šmér či tuk, a tím na rybí trh, jenž na místě dříve býval. Jiný výklad názvu odkazuje na německé slovo Schmerz, tedy bolest, jelikož v sousedství byla městská mučírna. Dům náležel předním pražským měšťanům, kteří v domě provozovali vinárnu a pořádali časté schůze měšťanstva a politické schůze. Roku 1404 dům náležel měšťanu Peškovi z Mezeříče, poté Reinhartovi z Mühlhausen u Rýna, držiteli Sluštic u Škvorce v Kouřimském kraji, a dále od roku 1415 německému pražskému měšťanu Mikuláši Jevicerovi Jevičskému, jenž za husitské revoluce opustil Prahu a dům zabavila obec. Následovali majitelé od roku 1429 Václav Duršmid, od 1445 kramář Jan Wolf a poté, zřejmě jeho syn, Erazim. Ten prodal v roce 1488 Šmerhov krejčímu Prokopovi za 100 kop grošů českých. Lze také podotknout, že v domě během pražského povstání roku 1483 bylo drženo v zajetí několik konšelů či v roce 1506 zde byl zavražděn Jan Cukr z Tamfeldu Janem Kopidlanským, který byl záhy popraven. Po popravě Prokopa ze Šmerhova získala dům jeho manželka Magdalena po několika peripetiích s manželkou rovněž popraveného Silvestra a s Kateřinou Dřelskou, která si na podíl na domě dělala nárok. Povětšinou další majitelé se označují přízviskem Šmerhovský. Dům roku 1805 získal č. p. 938 a během přestavby radnice v letech 1838-1848 byl dům stržen a prostor zastavěn.¹²¹

Fryčkův dům, nazývaný Zelená bota nebo také Tři láhve, se nacházel v prostoru městského hradebního příkopu, dnes v ulici Revoluční, poblíž ulice Na Poříčí a Na Příkopě. Nestarší zmínky o domě č. p. 1083 pocházejí z 15. století, kdy ho vlastní hlavně rod Oplů z Fictumu. Rádce českého krále Jiřího z Poděbrad Jiří Opl z Fictumu vlastnil dům v letech 1456-1485, jenž prodal Jiřímu Fryčkovi z Harasova. Po Fryčkově zmizení jeho věřitelé Vilém Výšek z Blažtic, Pavel z Jenštejna a ze Skály a Jan Krajsa z Křečovic prodali tento dům Zikmundovi z Krásného Dvora za 200 kop grošů míšeňských v roce 1492. Dům byl upraven do klasicistního stylu v 19. století. V současnosti zde působí cestovní kancelář Alexandria a realitní kancelář Vltavín.¹²²

---

¹²¹ MALÝ, Jakub. *Vlastenský slovník historický*. Praha, 1877, s. 805, *Památky archaeologické a místopisné. Vydání archaeologického sboru Musea království Českého nákladem Matice české. Díl IV*. Praha, 1860, s. 3-4, RANK, Josef. *Příručný slovník všeobecných vědomostí. Díl II., K-Ž*. Praha, 1887, s. 953, TEIGE, Josef. *Základy starého místopisu Pražského: (1437-1620). Oddíl I, Staré město pražské. Díl I*. Praha, 1910, s. 96-99, RUTH, František. *Kronika královské Prahy a obcí sousedních*. Praha, 1903, s. 995.

¹²² NOVOTNÝ, Pavel. *Petrská čtvrť dům od domu*. Praha, 2008, s. 379-380, TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 91, 97, RUTH, František. *Kronika královské Prahy a obcí sousedních*. Praha, 1903, s. 180.

Výhodnou pozici v časech spiknutí měl dům č. p. 219, nacházející se u dominikánského kláštera sv. Anny a na rohu ulic Zlatá a Liliová, která vede k Betlémskému náměstí, a tak se mohli spiklenci snáze spojit s Betlémskou kaplí. První zmínky o domu se objevují roku 1320, kdy byl majetek v držení pánů z Dubé. Perchta, vdova po Hynkovi z Dubé a z Housky, věnovala v roce 1329 část majetku a tento dům klášteru sv. Anny. Klášter roku 1416 prodal dům Markétě, manželce Vaňka z Dubé. Následně dům koupil Lazar Kantorovic, který zde provozoval pivovar a který dům prodal v roce 1428 Blažkovi Koukalovi. Nadále dům přešel ve vlastnictví kláštera, který roku 1484 prodal dům kráječi sukna Silvestrovi, později popravenému za spiknutí proti králi Vladislavovi. Postupně se jméno domu měnilo dle majitelů, např. dům u Špetlů, Kunášů, Aronů. Současný název domu u Voříkovských pochází od majitele Jana Bohuslava Voříkovského z Kandratic, pražského primátora v letech 1700-1723. Po něm dům obývaly měšťanské rodiny, dokonce i autor česko-německého slovníku Josef Jungmann. Dům zažil dvě renesanční, jednu barokní a v 70. letech 19. století novorenesanční přestavbu, načež zanikl pivovar a vzniklo více obytných prostor a kanceláří. Po roce 1948 přešel dům pod státní správu a spodní prostory domu využívala Národní knihovna jako sklad. Postupně dům chátral, dokud ho nezískal roku 2005 Národní památkový ústav, který provedl v letech 2015-2017 na domě rozsáhlou rekonstrukci, a v jeho vlastnictví je tento dům dodnes.¹²³

Kvůli neobsažené chronologické posloupnosti dějství v analyzovaném protokolu, nelze naprosto jistě a přesně určit správný sled událostí. Také je tajemstvím počet schůzek, které spiklenci vykonali či které plánovali vykonat. U každého z vyslychaných se počet schůzek liší.¹²⁴ Bohužel je složité určit, které schůzky jsou mezi vyslychanými totožné. Za pevný začátek komplotu lze považovat schůzku v hospodě u Hradeckých v Praze. Tam se sešli Fryček, Škopek, Silvestr, Pečeně a Prokop ze Šmerhova. Fryček ostatní seznámil s plánem a odkázal je na Hynka z Poděbrad. Měla být vykonána cesta za Hynkem do Kostomlat zprostředkovaná Alexandrem, coby služebníkem Hynka, ale strach spiklenců zdržel cestu, což Hynka později rozlítilo. Cesta měla být vykonána ve voze, aby nebudili okolní podezření. Nakonec se na Kostomlaty vydal Fryček, Pečeně, Silvestr a neznámý čtvrtý (zřejmě Prokop ze Šmerhova), kteří po cestě potkali posla s rozhořčeným dopisem od Hynka. Schůzka na Kostomlatech měla být konána za účasti Vilímka (Viléma z Pernštejna). Na Hynkův příkaz v dopise se výprava

---

¹²³ RUTH, František. *Kronika královské Prahy a obcí sousedních*. Praha, 1903, s. 657-658, VLČEK, Pavel, ed. a kol. *Umělecké památky Prahy. Staré Město, Josefov*. Praha, 1996, s. 219.

¹²⁴ Škopek dokládá 2, Pečeně 3, Warmaso 2 a jednu plánovanou, Alexander 8 a Podvinský 6.

odebrala na Poděbrady, kde podali Hynkovi důvod nedostavení se na Kostomlaty a vydali mu seznam spřízněných lidí ke komplotu.

Komplikované rozhodnutí se nalézá v uvedení města Brna. Alexander buďto v Brně byl, ale myslel si, že hovořil s králem Matyášem, ale, dle dokladů z itinerářů, hovořil s Janem Filipcem, či neznal Budín anebo do protokolu lhal. Okolnosti ohledně Brna poukazují na následující teorii. Na naléhání stoupců spiknutí odjel Fryček za Hynkem do Poděbrad, aby domluvil setkání s Matyášem a zajistil tak plán spiknutí. Fryček a Alexander přijíždějí do Brna, kde se setkávají s panem Tovačovským a společně odjíždějí na Tovačov. Tam byl Alexander poslán s poselstvím k Hynkovi neznámo kam. Poté se vrátil, zřejmě na Tovačov, a s Fryčkem, Tovačovským a jeho písařem, odjeli do Brna, kde se setkali s Hynkem a králem Matyášem ve dvě nebo tři hodiny na noc. Pan Tovačovský ukázal seznam spřízněných lidí ke komplotu uherskému králi. Velmi pozitivní reakce krále přesvědčila biskupa Jana Filipce k financování spiknutí. Král Matyáš poslal Fryčka, Tovačovského, Hynka a Alexandra do Prahy.

V případě Budína není známo, zda skupina vyrazila z Brna či z Tovačova. Ačkoliv je výše uvedená posloupnost událostí uvedených v protokolu, dle itinerářů je jasně dané, že schůzka s králem Matyášem v Brně proběhnout nemohla.

Po návratu Fryčka do Prahy vyslychaní uvádí nespočet schůzek, za účelem dalšího náboru lidí s finanční podporou Jana Bartoušovského a Jana Filipce. Schůzky se konaly u Škopka, Prokopa, Silvestra, Warmasa. U Fryčka se událo nespočet schůzek. Po návratu z Budína se konala jedna ze dvou schůzek u Hynka v Praze, vyjma schůzky se Sosnovcem, kde je v protokolu použito jméno Jindřich. Této schůzky se účastnil mistr Jíra. Záhy poté se Alexander, Pečeně, Fryček a Silvestr domlouvají s mistrem Pavlem v Betlémské kapli. V této chvíli dochází k vrcholu spiknutí, kterému následuje strmý pád. Po schůzce v hospodě u Karlických, kde byla domluvena schůzka u Preláta, jež poté nebyla uskutečněna, a kde Silvestr nabádal stoupence k vyšší opatrnosti, byla svolána naléhavá schůze u Fryčka. Podvinský, Fryček, Silvestr a Pečeně získali od Alexandra Hynkův dopis, ve kterém varoval před purkmistrem. Spiknutí bylo prozrazeno, načež byl vyslán Alexander do Poděbrad, aby Hynek dal signál Matyášovu osmitisícovému vojsku ve Slezsku táhnout na Prahu a zachránit je. Místo toho byl Alexander v Poděbradech zajat Janem Bartoušovským. Hynek tak ze spiknutí vyvázl beztrestně.

5. Důvod spiknutí

Naskýtá se celá řada tezí, proč by se někdo opovážil zradit krále, či ho dokonce usmrtit. Podle Alexandrovi výpovědi, krále zabít nezamýšleli. Je otázkou, co by Matyáš po vjezdu do Prahy udělal s králem Vladislavem. Podvinský vyrazil Fryčkova slova, který zaslechl z úst krále Matyáše v Budíně: „Dáme jemu šilink a kážem jemu k otci jíti.“, tedy mohlo jít o vyhnání Vladislava z Čech do Polska. Bylo jasné, že králi Matyášovi, který v tu dobu ovládal Uherské, Dalmatské a Chorvatské království, většinu území Slezska, Moravské a Lužické markrabství, šlo o získání titulu českého krále jen pro sebe. Nebál se přímo konfrontovat českého krále či ho dokonce nechat zavraždit. Roku 1473 se ho pokusili otrávit jedem z Benátek pražský měšťan Jiří Hlucky a apatykář Tomáš, řízení Matyášem. Ovšem pokus byl neúspěšný, pachatelé byli zatčeni a mučeni, přičemž apatykář zemřel a měšťan spáchal sebevraždu.¹²⁵ Kvůli majetkovým a finančním výhodám byl Matyáš schopen zaútočit neprodleně na Čechy, k čemu také využíval obávanou „černou rotu“, která se skládala ve většině z žoldnéřů z různých zemí, dokonce i z Čech, kteří měli zkušenosti z polipanských výbojů. V době největšího rozmachu dosahovala počtu asi 20000 jezdců, 8000 pěšáků a 5000 vozů s dělostřelbou.¹²⁶ Na Moravě měl množství stoupců, kteří se na jeho stranu přidávali postupně během konfliktů s českým králem Jiřím a poté s Vladislavem. Je nutno brát v potaz i přestupy některých šlechticů na druhou stranu. V Čechách měl také podporu šlechty, avšak Vladislavův vliv, zde byl upevněn. Byl čas zaútočit na nejmocnější osoby v blízkosti krále Vladislava. První v úvahu byli vybráni Matyášovi dlouholetí soupeři, synové bývalého českého krále Jiřího z Poděbrad. Matyáš, i když poprvé táhl do Čech pod záminkou vpádu Viktorina z Poděbrad do Rakouska, chtěl postupně zdiskreditovat všechny poděbradské sourozence.

Nejstarší Boček z Kunštátu byl ze hry vyřazen, kvůli mentálnímu postižení, už svými bratry. Viktorin z Poděbrad byl zajat 27. července 1469 Matyášem a poté využíván k některým tažením proti vlastní vůli či jako psychický nástroj proti jeho bratrům. To postihlo výrazně Jindřicha mladšího, dále Hynka z Poděbrad, jenž byl skrze Viktorina často nabádán, aby se přidal k Matyášově straně, což znamenalo okamžitou ztrátu poděbradského majetku do rukou uherského krále.¹²⁷ Hynek dokonce doprovázel Matyáše za jeho budoucí manželkou Beatricí

---

¹²⁵ Pokus o otrávení krále Vladislava uvádí MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2.* Praha, 2001, s. 265, KALOUS, Antonín. *Matyáš Korvín (1443-1490): uherský a český král.* České Budějovice, 2009, s. 174, ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami.* Praha, 2016, s. 107.

¹²⁶ KALOUS, Antonín. *Matyáš Korvín (1443-1490): uherský a český král.* České Budějovice, 2009, s. 260, 267.

¹²⁷ ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami.* Praha, 2016, s. 64.

do Neapole. Hynek byl politicky nerozhodný, často měnil strany, ale neměl v úmyslu své bratry zradit. Jindřich starší, byl knížetem minsterberským a nejvyšší zemský opravce, který silně odolával Matyášovým výpadům do Čech, Moravy a Slezska. Byl věrným stoupencem krále Vladislava, avšak měl jisté závazky vůči uherskému králi. Jindřich, jako ochránce země svého otce, dostával české země z dluhů a krizí, o což neustále usiloval finančně vyčerpaný Vladislav. Hlavní vyvrcholení nastalo na konci 80. let 15. století, kdy nešťastně naplánovaný sňatek Vladislava se vdovou po hlohovském knížeti Jindřichu XI. Barborou roku 1476 způsobil ztrátu mnoha slezských držav strany Vladislavovy.¹²⁸ Bitva u Tomkovic 28. července 1488 byla velkou porážkou nejen slezských knížat a především drtivou pro poděbradské bratry. Proti Matyášovi se postavili Jindřich a Hynek, jenž byli vzápětí poraženi a zakrátko došlo ke ztrátě Minsterberska a Hlohovska. Z velkého dědictví nezbylo téměř nic. Viktorin se stal bezzemkem, který po svém propuštění ze zajetí uherského krále roku 1485 s ním vyměnil Opavské knížectví za statky ve Slavonii. Po dvou letech Matyáš statky obsadil, Viktorína nařknul z pouštění nepřátel do svých držav, a tím byl Viktorín nucen dožít v cizích rezidencích. Jindřich se stáhl do Kladska a Hynek na Poděbrady.¹²⁹ Následné Matyášovy plány o získání zbytku Slezska a další tlak na poděbradské bratry, mohli způsobit u Hynka a Jindřicha beznadějný boj o vlastní bytí. Tudíž je možné, že by se největší sokové uherského krále, pod vysokým nátlakem, Korvínovi konečně poklonili.

Nejen tlak silného uherského krále mohl Hynka poštvat proti králi Vladislavovi, ale také nevole poděbradského knížete k českému králi. Král usiloval o Hynkův majetek a snažil se ho skrze finanční prostředky získat. Dle Šandery byl roku 1487 od Hynka odkoupen Kolín a zároveň i list, ve kterém Hynek nechával v Kolíně pobývat uherskou posádku. V protokolu Podvinský vyzrazuje, že jej král chce ze země vykoupit, tedy skoupit jeho majetek. Neudává, o kterého krále jde, avšak lze pokládat Vladislavův záměr za reálný. Další důvod se naskytá v jednání českého krále v hlohovském konfliktu na sklonku 80. let, v němž král Vladislav nezasáhl a ani nepřispěchal Poděbradům na pomoc. Poražení bratři mohli neúspěch vnímat jako ponížení za strany českého krále.¹³⁰

---

¹²⁸ MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2.* Praha, 2001, s. 198-201.

¹²⁹ ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami.* Praha, 2016, s. 175, 185, MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2.* Praha, 2001, s. 334, ČAPSKÝ, Martin. *Komunikující společenství: sjednocování politického prostoru pozdně středověkého Slezska,* 2012, s. 352-353.

¹³⁰ SOA Třeboň, fond: Historica, inv. č. 3975, sign. 3304, list 8, ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami.* Praha, 2016, s. 203.

Dalším aspektem důvodu spiknutí může být zastrašení pomocí nepravdivé náboženské propagace panovníkova smýšlení. V pramenu se setkáváme s převrácením víry, tedy přechod z utrakvismu ke katolictví. Lze podotknout události pražského povstání z roku 1483, kde bylo zasaženo proti utrakvistickým radikálům, které král Vladislav doslova nenáviděl. Při této příležitosti výborně obstáli poděbradští bratři Jindřich a Hynek. Na rozdíl od krále Vladislava, jenž se projevil bojácně, se bratři projeví poněkud klidně a rozvážně. Doslova odvrátili povstání od nešťastného a krvavého postupu, který promýšlel Vladislav. Bratři zde využili vlastní schopnosti umění kompromisu a mírumilovnosti. Pravdou je, že v tuto dobu oba bratři již konvertovali ke katolictví.¹³¹

V případě, který je v této práci rozebírán, je situace zcela odlišná. Dochází ke zvěstem, že panovník zrazuje královské přísahy, jenž v době nástupu na trůn sliboval. Výpověď Mikuláše Pečeně odkrývá poselství krále Vladislava papeži Innocencovi VIII., které má následně vyústit v potlačení utrakvismu v Čechách. Dlouhodobá papežská nevěle k Vladislavovi od předchozího papeže Sixta IV., jenž nesnášel „kacířské Čechy“, se po jeho smrti změnila ve prospěch Vladislava. Na rozdíl od prokorvinovského Sixta, byl papež Innocent VIII. více nakloněn české straně, kvůli politickým sporům s neapolským králem Ferdinandem I. Ferrantem, Korvínovým tchánem. Papež chtěl Korvína exkomunikovat, načež uherský král odpověděl defenzivně svoláním koncilu. Proto se Vladislav pokoušel o papežovu přízeň skrze poselství Pavla Poučka, Půty Švihovského a Jana Hasištejnského do Říma v květnu 1487, kde složili jménem panovníka slib poslušnosti papeži.¹³² Označení českých zemí za kacířské stálo před rozhodnutím papeže, aby Vladislav mohl získat podporu z Říma. Zdá se, že šlo o fámou, kterou mohli Korvínovi stoupenci přenést mezi český, a hlavně pražský lid. Dokazuje to kutnohorský náboženský mír 20. března 1485, který měl ustanovit rovnoprávnost utrakvistů a katolíků a právo svobodné volby víry. Mír neplatil pro Jednotu bratrskou, která byla označována za sektu, avšak někteří čeští páni by ji připustili. Koncepti náboženského míru z části vytvořil i Jindřich Minsterberský.¹³³ Celkovým pohledem na situaci se ukazuje fakt, že v ochranu utrakvismu od krále stranícím se katolickému papeži, by měl dopomoci silně katolický král Matyáš. Tento pohled působí dosti paradoxně, že by byl využit pro nábor nových

---

¹³¹ MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2.* Praha, 2001, s. 335-336.

¹³² ČORNEJ, Petr a BARTLOVÁ, Milena. *Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek VI., 1437-1526.* Praha, 2007, s. 461.

¹³³ MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2.* Praha, 2001, s. 335-336, ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami.* Praha, 2016, s. 125-126.

stoupenců spiknutí, zvláště v okruhu vzdělaných lidí, mezi které můžeme uvést např. mistra Pavla ze Žatce.

Panovníkova nepřítomnost mezi lidmi, značně lid znepokojovala. Pražský lid tím právě ovlivnila představa uherského krále Matyáše jako jediného českého krále, jenž byl známý svým vystupováním ve zdobném stylu. Sám Vladislav tak ztrácel podporu obyvatel Českého království a vázaly ho k nim sliby, které přijal při nástupu na trůn. Král pražské povstání roku 1483 chtěl potlačit vojensky a zájem upínal na řešení sporů ve vlastních řadách. Svým pobočníkům u dvora dával hodnotné úřady, což upozadovalo některé dvorní šlechtice. Zvláště rod Rožmberků prožívá smrt vratislavského biskupa Jošta v roce 1467 a rožmbersko-plavnovský spor. Spor vycházel ze zasedání na zemském sněmu, na kterém došlo k nevhodnému pořadí sedících. Pro starý a slavný rod to bylo potupné. Tehdejšímu vladařovi rožmberského domu Vokovi II. se dostalo úřadu zemského hejtmana až po smrti krále Matyáše.¹³⁴

Bylo by bráno v úvahu obvinění spiklenců z pokusu o vraždu krále Vladislava II. Jagellonského, nelze toto tvrzení v tomto případě brát doslovně. V první řadě se jednalo o velezradu některých šlechticů, pánů a pražských měšťanů, tedy o zradu panovnické moci, jenž se přímo vztahuje na osobu panovníka. Spiknutí se po nějaké době dostalo uším krále Vladislava. Není známo, zda jednání v domech spiklenců někdo odposlouchával či, což je pravděpodobnější, došlo ke zradě jednoho z účastníků jednání. Motivem k tomu mohl být silící strach z trestného postihu, kterým bylo utrpení na mučení a trest smrti, způsobem hodným určitého společenského statusu. Dle Tomka k prozrazení došlo po několikátém jednání s betlémskou kaplí, která se obávala nejen o svou existenci, ale také o narušení uctívání podobojí. Vladislav byl upozorněn duchovními např. farářem betlémským, mistrem Pavlem ze Žatce, a mistrem Jírou ze Žatce, kazatelem v Týně, u kterého měli poradu Fryček, Alexander, Silvestr a Pečeně a který Hynkovi slíbil oznámení spiknutí po pražských kostelech.¹³⁵

---

¹³⁴ RADEK, David, *Kdo byl Bolek Opavský? Několik poznámek k tzv. Výpovědi krále Jana*. In: *Mediaevalia Historica Bohemica* 23/2, Praha, 2020, s. 108. Dle pohledu Anny Kubíkové mohly listiny proti šlechtě dopomáhat k mocenskému vzestupu daného rodu. V případě výpovědi mohl být analyzovaný výslyšací protokol nástrojem proti vzrůstající moci Poděbradů.

¹³⁵ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 96-97, také zmiňuje PROKEŠ, Jaroslav. *Dějiny Prahy*. Praha, 1948, s. 669.

6. Otázka datace a pravosti, popis pramene a současná historiografie

Datace výslechového protokolu na rok 1490 byla ovlivněna zjištěním o popravě staroměstských měšťanů Alexandra a Podvinského. V Palackého Dějinách se vyskytuje zmínka, že: „...král Vladislav dal 10. máje 1490 v Praze odpraviti dva panoše služebníky knížete Hynka z Poděbrad, Alexandra i Podvinského...“¹³⁶ Toto je dle protokolu datum jejich výslechu. Dále Palacký obviňuje Jana Bartoušovského z Labouně za napomáhání králi Matyášovi a Hynka považuje za nevinného, kvůli konfliktu s Matyášem roku 1488 a kvůli korespondenci mezi králem Vladislavem a Vilémem z Pernštejna. V této knize Františka Palackého je datace již uvedená. Jinak tomu je v jiné Palackého knize Staří letopisové čeští. Do roku 1490 zařadil smrt Matyáše Korvína 5. dubna, volbu novoměstských konšelů 21. června v Praze a přijetí Vladislava Jagellonského uherským králem 23. června. K Matyášově smrti nezávisle připsal: „...chytrost divnou v tom působíc skrze kníže Hynka Poděbradského.“ K tomuto úryvku připsal nedatovanou poznámku o zradě českého krále, kde jsou vypsáni spiklenci Silvestr, Prokop z Šverhova, Mikuláš Pečenka, Alexander a Podvinský.¹³⁷

Vzhledem k časovému zařazení je zřejmé, že protokol existoval, což je doloženo dopisem krále Vladislava Jagelonského Vilému z Pernštejna ze 17. května 1490.¹³⁸ Toto tvrzení dále dokládá záznam o domu v Praze nazývanému Šmerhov, kde 23. srpna 1490 proběhl spor vdovy po Prokopovi Majdaleně s vdovou po Silvestrovi Martou o vlastnictví domu, jenž po nenávratném trestu na předchozím majiteli náležel králi Vladislavovi.¹³⁹ Tyto podklady nám zaručují existenci poprav, výslechů a pramene samotného. Ovšem uložení protokolu v rožmberském archivu v Třeboni, dodává řadu pochybností, zda nebyl protokol opsán s drobnými úpravami, jež měly být namířeny proti Hynkovi z Poděbrad. Záhadný je přeškrtnutý zápis na poslední straně pramene, na které se opakovaně objevují informace z předešlých stran. V posledních řádcích této strany jsou vynecháni páni Šumberci a pan Černčický, jenž jsou uvedeni na předešlých stranách protokolu. Otázkou zůstává osoba, která nechala napsat či sama

¹³⁶ PALACKÝ, František. *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*. Praha, 1907, s. 1100.

¹³⁷ *Dílo Františka Palackého. Svazek druhý, Staří letopisové čeští od roku 1378 do 1527, čili pokračování v kronikách Přibíka Pulkavy a Beneše z Hořovic z rukopisů starých* vydané. Ed. František Palacký a Jaroslav Charvát, Praha, 1941, s. 210. Úmrtí Matyáše Korvína je správně datováno 6. dubna 1490.

¹³⁸ *Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XVI*. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1897, s. 6-7.

¹³⁹ TEIGE, Josef. *Základy starého místopisu Pražského: (1437-1620). Oddíl I, Staré město pražské. Díl I*. Praha, 1910, s. 98.

napsala protokol. Vzhledem k neznámému osudu tohoto pramene lze pouze konstatovat, že jedním z možných osob mohl být rožmberský vladař.

Výslechy vedené ve vyslyšacím protokolu byly prováděny s pěti členy spiknutí: Prokop ze Šmerhova, Mikuláš Pečeně, Alexander, Podvinský, Warmaso. Výslechy se prováděly okolo 10. května a následující den skončily. Není známo, kolik výslechů bylo. Samostatné nedatované strany, které patří do souboru výslechového protokolu, uvádí výslechy Prokopa ze Šmerhova bez mučení a na mučení, Mikuláše Pečeně na mučení i bez mučení a Warmasa bez mučení. Prokop ze Šmerhova a Mikuláš Pečeně byli popraveni stětím okolo 30. května na obyčejném popravišti za Novým městem, někdy uváděno pod praněm na náměstí.¹⁴⁰ Zda byl Warmaso potrestán, není známo. Otázkou zůstává Silvestr, jenž byl usvědčen svými komplici z činu zrady krále. Byl popraven společně s Prokopem a Mikulášem, ale záznam jeho výslechu se nedochoval. Kolikrát byli vyslyšáni Alexander a Podvinský není zcela zřejmé. Nejprve byli vyslyšáni bez mučení. Poté byli 10. května mučeni a 11. května opět vyslyšáni bez mučení. Celého výslechu se účastnila hrstka šlechticů z Křivoklátska a Rakovnicka, zřejmě okruh panovníkova dvora, jenž v tu dobu setrval na hradě Křivoklátě, majetku českého krále, který spravoval hejtman Jiří Bierka z Násilé. Datum jejich popravy je uváděno buď stejné jako u ostatních spiklenců, nebo mylně 10. května (Palacký), či jen přibližně na začátku května.¹⁴¹ Oba byli rozčtvrceni na Pohořelci pod Pražským hradem. Jeden z účastníků zrady Sosnovec byl v protokolu uveden pouze při mučení Alexandra a Podvinského.

Jak dlouho spiknutí probíhalo není přesně známo. Budeme-li se držet návštěvy Fryčka a Hynka u uherského krále v Budíně, lze počátky spiknutí zasadit do doby mezi dubnem a prosincem 1489. Podkladem k tomu je Matyášův itinerář, jenž poukazuje na pobyt uherského krále ve tomto čase. Bohužel, k lepší analýze posloupnosti jednotlivých setkání nejsou dosud poskytnuté itineráře Hynka z Poděbrad a Ctibora Tovačovského z Cimburka, které by značně osvětlily, nejen rozebíraný případ, ale také jejich osobnost. Počátek spiknutí lze zahrnout do období adventu, což představuje podávání postního jídla, pečených ryb, a tím návaznost na utajení celé operace.

Místa uvedená v protokolu se shodují s místy, na kterých by se hlavní aktéři spiknutí objevovali. Hynek z Poděbrad se pohyboval mezi svými hrady v Poděbradech a Kostomlatech

---

¹⁴⁰ Údaj místa popravy za Novým městem uvádí Tomek, na náměstí písař Bartoš. Prokeš se zmiňuje o novoměstské Šibeniční hoře.

¹⁴¹ Bartoš a Tomek datují popravu na 30. květen, Palacký mylně na 10. květen a Kalous na začátek května.

a navštívil také Prahu. Nelze s jistotou uvést, kde se, dle protokolu, v danou chvíli nacházel. Lze potvrdit tvrzení, že Hynek pobýval na svém majetku, jenž mu zbyl po porážce na Hlohovsku. Lépe se osvětlily cesty uherského krále Matyáše, jenž pobýval od září 1487 do března 1489 ve Vídni a v jeho okolí. Kolem 10. března se vydal do Budína, kam dorazil 12. dubna. 8. ledna 1490 oznamuje uherská královna Beatrice římskému králi Maxmiliánovi, že se s manželem odebírají na cestu do Vídně. Po měsíc trvající cestě přes Visegrád, Ostřihom, Komárno a Přešpurk (Bratislavu) dorazili 14. února do Vídně. Tam 6. dubna uherský král umírá. Vynecháme-li měsíční cesty mezi panovnickými centry, Matyáš v době zrodu spiknutí pobýval v Budíně, a tak se spiklenci z řad šlechty domáhali audience u krále v Budíně, což protokol uvádí. Jelikož se uherský král chystal na vpád do Slezska, protokol poukazuje na nevyplněný plán útoku na Prahu od Vratislavi v den sv. Jiří. Jenže královo úmrtí a prozrazení spiklenců znamenalo zhroucení celého plánu na obsazení Prahy Matyášem.¹⁴²

Další zjištění odkrývá itinerář varadínského biskupa Jana Filipce, který většinou krále Matyáše při jeho cestách doprovázel. Často se také účastnil moravských zemských soudů a sněmů. V Brně pobýval v říjnu 1486 a dále v březnu 1490, právě kvůli účasti na sněmu či soudu. Po vyškovském míru, jenž ukončil hlohovský konflikt, řešil spory slezských knížat a působil jako vyslanec uherského krále. Během roku 1489 navštívil města Budín, Bratislava, Vratislav, Luckau, Piortków, Melk, Linz. Na území Moravy se zřejmě pohyboval v březnu a dubnu roku 1489. Téměř po každé cestě se vrátil do Budína, ve kterém strávil polovinu prosince a 20. prosince odjel s říšským poselstvem do Lince s Vilémem z Pernštejna. 3. února 1490 opouští Linz a s Vilémem se stěhuje do Vídně. 17. března se zúčastnil sněmu v Brně. V době smrti uherského krále se pohyboval na území Moravy a Slezska.¹⁴³

Z dokladů v itinerářích je pravděpodobnější, že Alexander lhal o místě, kde se setkal s králem Matyášem. Na rozdíl od urozeného Podvinského, Fryčka a Tovačovského neznal varadínského biskupa. Podvinský se těchto setkání, dle jeho výpovědi, neúčastnil a informace uvedené v protokolu získal od Fryčka. Nelze však jednoznačně určit datum setkání, jelikož ve výpovědi ho nikdo neuvedl. Tomek uvádí, že se setkání s králem Matyášem konalo na přelomu let 1489 a 1490. Okolnosti ohledně cest do Brna a Tovačova jen odhaduje.¹⁴⁴ Dále popisuje

---

¹⁴² HORVÁTH, Richárd. *Itineraria regis Matthiae Corvini et reginae Beatricis de Aragonia (1458-[1476]-1490)*. Budapešť, 2011, s. 128-131, 136-137.

¹⁴³ KALOUS, Antonín. *Itinerář Jana Filipce (1431-1509)*. In: Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Facultas philosophica. Historica. Sborník prací historických 34, Olomouc, 2008, s. 30-32.

¹⁴⁴ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 91.

Hynkovo posláni z Budína do Prahy, za účelem vyjednávání s králem Vladislavem, což by poněkud ohrozilo celé spiknutí.

Tomek nijak neobjasňuje německý vpád do Čech, udává špatně osobnost bavorského vévody, avšak situaci považuje za zástěrku. Jeho počet výslechů nesouhlasí, zvláště pokud jsou výslechy počítány v několika dnech. Jako poslední den výslechu Podvinského udává 10. květen 1490, tedy pondělí po sv. Stanislavu, avšak z pramene vychází, že výslechu byl také podroben následující den. Jímž citovaný Vinařický nic faktologického nevypovídá a jde o oslavný text.¹⁴⁵

V historiografii se většinou setkáme s pouhou zmínkou o případu, který je v této práci rozebírán. Mezi prameny zmiňující popravu v pár větách lze přiřadit kroniku pána Bartoše, ve které se autor zmínil jen o popravě, ale nikoli o Mikuláši Pečeňovi.¹⁴⁶ Podobně tak zmíněno v šestém svazku Velkých dějin zemí Koruny české, kde je psáno o pěti lidech, jenž zaplatili zradu krále životem.¹⁴⁷ O něco více uvádí Antonín Kalous v knize Matyáš Korvín (1443-1490). Líčí stručně mezinárodní vztahy na sklonku života uherského krále, přičemž upomíná na spiknutí vedené politiky proti králi. Kalous dále cituje z Palackého Starých rukopisů a vysvětluje ochranu Viléma z Pernštejna před trestem, jež doložil dopis od krále Vladislava, uvedeným v Archivu českém. Autor zde připisuje vedení spiknutí svému knižnímu hrdinovi.¹⁴⁸ Stejného názoru je i Josef Macek, jenž ve svém prvním díle Jagellonského věku považuje za strůjce uherského krále a Hynka obsazuje do role oběti zařazené do komplotu, za účelem odhlášení pozornosti od skutečných zločinců.¹⁴⁹ Václav Hájek z Libočan se případu věnuje také stručně, avšak jeho sdělení případu se, kromě poprav a uvedených jmen, různí. Spiklencům připisuje zatvrzelou myšlenku krále usmrtit a o uherském králi nic nepíše. Byť je na oné myšlence trocha pravdy, lze považovat Hájkovu vyjádření za smyšlené.¹⁵⁰ Podobně popisuje německý *Geschichtsquellen der Grafschaft Glatz*, kde Hynek z Poděbrad chtěl Vladislava násilně odstranit na Matyášův příkaz. O jeho plánu prý věděl i jeho bratr Jindřich z Minsterberka.¹⁵¹ Mnohými autory uváděný František Palacký uvádí v poznámce v edici

---

¹⁴⁵ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 99.

¹⁴⁶ *Bartošova Kronika pražská od léta páně 1524 až do konce léta 1530*. Ed. Karel Jaromír Erben, Praha, 1851, s. 10.

¹⁴⁷ ČORNEJ, Petr a BARTLOVÁ, Milena. *Velké dějiny zemí Koruny české. Svazek VI., 1437-1526*. Praha, 2007, s. 462.

¹⁴⁸ KALOUS, Antonín. *Matyáš Korvín (1443-1490): uherský a český král*. České Budějovice, 2009, s. 173, 332.

¹⁴⁹ MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2*. Praha, 2001, s. 336.

¹⁵⁰ HÁJEK Z LIBOČAN, Václav. *Kronyka Czeská: cum gratia et privilegio Regie Maiestatis*. Praha, 1819, list 455.

¹⁵¹ VOLKMER, ed. a HOHAUS, ed. *Geschichtsquellen der Grafschaft Glatz. Zweiter Band, Urkunden und Regesten zur Geschichte der Grafschaft Glatz von 1401 bis 1500*. Habelschwerdt: In Commission der T. Franke'schen Buchhandlung, 1888, s. 439.

Starých letopisů českých a v Dějinách národa českého popravu společně s citátem posledních slov popravených: „*Nás žáky trescí a kantorům nic nedějí.*“¹⁵² Tento citát také využil Hrejsa ve čtvrté dílu Dějin křesťanství v Československu, kde poukazuje na plánovaný Korvínův vpád do Čech z Žitavy a zvěst Vladislavova uvědomění s německým vpádem do Čech.¹⁵³ Největší zásluhu na zpracování rozebíraného pramene má Václav Vladivoj Tomek, jenž v desátém dílu Dějepisu města Prahy uspořádal informace obsažené v prameni do vlastní časové posloupnosti. Osobnostem, jako jediný, věnuje více pozornosti a pokouší se některé identifikovat. Za strůjce spiknutí považuje Hynka z Poděbrad pod dohledem krále Matyáše. Jeho chronologii je možné přijmout, avšak její pravdivost není doložena.¹⁵⁴ Za pravdivou lze považovat Teigeho zmínku v Základech starého místopisu pražského o osudu domu na Šmerhově po popravě spiklenců, přičemž se zmíní také o popravě Prokopa ze Šmerhova a Silvestra. Vinu popravených zde připisuje králi Matyášovi.¹⁵⁵ Podle Prokeše Matyáš stál za „novým vzbouřením v Praze“ a mělo jít o náboženský převrat. Za hlavní stoupence označuje Hynka z Poděbrad, Jiřího Fryčka z Harasova, jako Hynkova agenta.¹⁵⁶ Martin Šandera poukazuje na zoufalý pokus o mocenský vzestup Hynka z Poděbrad po jeho porážce v hlohovské válce. Vyjadřuje se jen o popravě Alexandra a Podvinského, avšak Hynka staví do popředí zrady.¹⁵⁷

---

¹⁵² PALACKÝ, František. *Dějiny národa českého v Čechách a v Moravě*. Praha, 1907, s. 1100-1101, *Dílo Františka Palackého. Svazek druhý, Staří letopisové čeští od roku 1378 do 1527, čili pokračování v kronikách Přibíka Pulkavy a Beneše z Hořovic z rukopisů starých* vydané. Ed. František Palacký a Jaroslav Charvát, Praha, 1941, s. 210.

¹⁵³ HREJSA, Ferdinand. *Dějiny křesťanství v Československu, [Díl] IV: Za krále Vladislava a Ludvíka. Před světovou reformací a za reformace*. Praha, 1948, s. 60-61.

¹⁵⁴ TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10*. Praha, 1894, s. 90-99.

¹⁵⁵ TEIGE, Josef. *Základy starého místopisu Pražského: (1437-1620). Oddíl I, Staré město pražské. Díl I*. Praha, 1910, s. 98.

¹⁵⁶ PROKEŠ, Jaroslav. *Dějiny Prahy*. Praha, 1948, s. 669.

¹⁵⁷ ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami*. Praha, 2016, s. 203-204.

Závěr

Obecně spiknutí probíhalo poměrně organizovaně. Hlavní úkol spiknutí byl zcela jasný i přes nereálnou propagaci panovníkovy zrady. Uherský král tak chtěl získat Čechy pod svou vládu. Z dochovaných stránek vyslyšacího protokolu se nedochovalo v jakém chronologickém pořadí se schůzky, organizované převážně šlechtou či pražskými měšťany a mnohdy konšely, odehrály. Problém se nachází v nejasné chronologii různých dějových linek, které kvůli chybějícím výpovědím nelze řádně spojit. Otázkou stále zůstává, zda informace v rozebíraném pramenu jsou smyšlené. Původ zkoumaného pramene také není znám a ani jeho cesta k uložení v rožmberském archivu. Díky jeho uložení se naskytá teorie zneužití písemných listin v zájmu mocenského vzestupu. Zajímavostí pramene jsou také postavy v něm vystupující. V protokolu se objevuje mnoho dílčích příběhů, jenž se zde objevují pouhou zmínkou a nejsou pro vyslyšaný děj nijak podstatné. Spiknutí probíhalo skrze ústní komunikaci a předávalo se poselským způsobem mezi centry spiknutí. Podrobněji se v pramenu nachází způsob náboru nových stoupců do spiknutí a dokonce někteří odporující spiklenci. Není ale přesně známo, odkud se o spiknutí král Vladislav dozvěděl, avšak se nacházejí výpovědi, které lze zařadit do doby, kdy Vladislav o spiknutí věděl a počal konat opatření. Z většiny literatury, která se o protokolu zmínila, je znát zaujatost proti Hynkovi z Poděbrad či se naopak vyzdvihují nepřátelské úmysly Matyáše Korvína proti Poděbradům. Na rozdíl od tvrzení literatury, je úloha Hynka z Poděbrad na spiknutí nevysvětlitelná, zvláště pokud jsou brány v úvahu dění posledních let. Jasně prokazatelné je boj o mocenský vzestup a nikoli náboženské povstání, jelikož by kališnictví zachránil pouze katolík. Toto tvrzení je antagonistické. Celkově lze pramen interpretovat pouze částečně, a to i na nepodložených tezích. Literatura o spiknutí tak dodává tezím příběh, jenž by byl užitečný v beletrii.

Samotná analýza pramene vydala mnoho nesrovnalostí, které nebyly dosud zodpovězeny a některé jsou hodny dalšího zkoumání. Velkým přínosem by byly studie o klíčových osobnostech uvedených v protokolu. Dále jejich itineráře by pomohly odkrýt řadu nuancí, na které některé teorie poukazují. Chvályhodná je práce předešlých autorů, zvláště Tomka, jež nebyla nijak zcestná. Pramen přesto nabízí mnoho otázek i přes nová současná bádání. Otázka chronologie je stále nezodpovězena. Výslechů bylo více než autoři, kteří o protokolu psali, uvádí. Navíc se nikdo nezmínil o chybějícím Silvestrově výslechu. Nebyla popsána komunikační stránka spiknutí, jež otevřela nové možnosti bádání, jak ke studii pozdního středověku, tak k otázce zrady a spiklenectví v Království českém. Bohužel, nebyl daný jasný důvod proč spiknutí vypuklo, což se stává dalším předmětem budoucího bádání.

Dále je nevyjasněná otázka uložení a cesty protokolu do rožmberského archivu a zda není protokol falzum. Proto prozatím lze protokol považovat za pravý. Události v protokolu, které udávají jiní autoři se, dle dobových dokladů, opravdu staly.

Použité zdroje

Prameny

SOA Třeboň, fond: Historica, inv. č. 3975, sign. 3304.

Edice

Bartošova Kronika pražská od léta páně 1524 až do konce léta 1530. Ed. Karel Jaromír Erben, Praha, 1851.

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské: sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XXVIII, Zprávy o statcích a přech venkovských z archivu města Prahy (L-Z). Ed. Gustav Friedrich, Praha, 1912.

Archiv český, čili, staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XXXVII, Čtvrtá kniha provolací desk dvorských z let 1453-1480. Částka 2, Kraje F-K. Ed. Gustav Friedrich, Praha, 1941.

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl VIII. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1888.

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl IX. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1889.

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XIII, Registra soudu komorního 1503-1511. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1894.

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XIV. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1895.

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XV. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1896.

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XVI. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1897.

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XVIII. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1900.

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích. Díl XX, Dopisy Jana a Vojtěcha z Pernštejna 1509-1548. Ed. Josef Kalousek, Praha, 1902.

Dílo Františka Palackého. Svazek druhý, Staří letopisové čeští od roku 1378 do 1527, čili pokračování v kronikách Přibíka Pulkavy a Beneše z Hořovic z rukopisů starých vydané. Ed. František Palacký a Jaroslav Charvát, Praha, 1941.

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské: z archivů domácích i cizích. Díl první. Ed. František Palacký, Praha, 1840.

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské: z archivů domácích i cizích. Díl čtvrtý. Ed. František Palacký, Praha, 1846.

Archiv český, čili, Staré písemné památky české i moravské: z archivů domácích i cizích. Díl pátý. Ed. František Palacký, Praha, 1862.

Prameny dějin českých. Díl VI = Fontes rerum Bohemicarum. Tom VI. Ed. Josef Vítězslav Šimák, Praha, 1907.

Sekundární literatura

Allgemeine deutsche Biographie, Bd.: 43, Wilhelm d. Jüngere, Herzog zu Braunschweig und Lüneburg-Wölfelin, Leipzig, 1898.

ANTONÍN, Robert a kol. *Slezsko v dějinách českého státu. I., Od pravěku do roku 1490.* Praha, 2012.

ČAPSKÝ, Martin a kol. *Komunikace ve středověkých městech.* Praha, 2014.

ČAPSKÝ, Martin. *Komunikující společenství: sjednocování politického prostoru pozdně středověkého Slezska,* 2012.

ČAPSKÝ, Martin. *Zrození země: komunikující společenství pozdně středověkého Slezska.* Praha, 2013.

ČELAKOVSKÝ, Jaromír. *Soupis rukopisů chovaných v archivu král. hlav. města Prahy. část I.* Praha, 1907.

ČORNEJ, Petr a BARTLOVÁ, Milena. *Velké dějiny země Koruny české. Svazek VI., 1437-1526.* Praha, 2007.

- DVOŘÁČKOVÁ-MALÁ, Dana, ed. a ZELENKA, Jan, ed. *Dvory a rezidence ve středověku. II, Skladba a kultura dvorské společnosti*. Praha, 2008.
- EBERHARD, Winfried. "Gewalt Gegen Den König Im Spätmittelalterlichen Böhmen.: Adelliger Widerstand Und Der Ausbau Der Herrschaftspartizipation." In: *Königliche Gewalt - Gewalt Gegen Könige.: Macht Und Mord Im Spätmittelalterlichen Europa.*, Leipzig, 2004.
- FENCL, Jaroslav. *Jan Hasištejnský z Lobkovic*. Ústí nad Labem, 1982.
- FORST, Vladimír, OPELÍK, Jiří a MERHAUT, Luboš. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. sv. 4, část 1, Praha, 2008.
- FUKALA, Radek. *Slezsko - neznámá země Koruny české: knížecí a stavovské Slezsko do roku 1740*. České Budějovice, 2007.
- HÁJEK Z LIBOČAN, Václav. *Kronyka Czeská: cum gratia et privilegio Regie Maiestatis*. Praha, 1819.
- HORVÁTH, Richárd. *Itineraria regis Matthiae Corvini et reginae Beatricis de Aragonia (1458-[1476]-1490)*. Budapešť, 2011.
- HREJSA, Ferdinand. *Dějiny křesťanství v Československu, [Díl] IV: Za krále Vladislava a Ludvíka. Před světovou reformací a za reformace*. Praha, 1948.
- KALOUS, Antonín, *Itinerář Jana Filipce (1431-1509)*. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Facultas philosophica. Historica. Sborník prací historických 34*, Olomouc, 2008, s. 17-43.
- KALOUS, Antonín. *Jan Filipec v diplomatických službách Matyáše Korvína*. In: *Časopis Matice moravské 125*, 2006, s. 3–32.
- KALOUS, Antonín. *Matyáš Korvín (1443-1490): uherský a český král*. České Budějovice, 2009.
- KORNEL ZE VŠEHRD, Viktorin a JIREČEK, Hermenegild, ed. *M. Viktorina ze Všehrd O právích země české knihy devatery*. Praha, 1874.
- KOZÁK, Petr, *Dvorská společnost hlohovského a opavského vévody Zikmunda Jagellonského*. In: Dana Dvořáčková-Malá — Jan Zelenka (edd.), *Dvory a rezidence ve středověku II, Skladba a kultura dvorské společnosti*, Praha, 2008, s. 257–284.

- KOZÁK, Petr. *Z dolnoslezské Olešnice do hlavního města Českého království: pozoruhodný život opavského zemského hejtmána Bernarda Bírky z Násilé (†1483)*. In: *Šlechtic v Horním Slezsku : vztah regionu a center na příkladu osudů a kariér šlechty Horního Slezska (15.-20. století)*. Ostrava, 2011 s. 107-130.
- MACEK, Josef. *Jagellonský věk v českých zemích: 1471-1526. 1-2*. Praha, 2001.
- MALÝ, Jakub. *Vlastenský slovník historický*. Praha, 1877.
- MILEC, Miroslav, *Zubové z Landštejna a z Borotína*. In: *Jihočeský Herold 2.2/2007. České Budějovice, 2007, s. 17-19*.
- NOVOTNÝ, Pavel. *Petrská čtvrť dům od domu*. Praha, 2008.
- OTTO, Jan, ed. *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Čtrnáctý díl, Kartel-Kraj*. Praha, 1899.
- OTTO, Jan, ed. *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Dvacátýčtvrtý díl, Staroženské-Šyl*. Praha, 1906.
- PALACKÝ, František. *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*. Praha, 1907.
- Památky archaeologické a místopisné. Vydání archaeologického sboru Musea království Českého nákladem Matice české. Díl IV*. Praha, 1860.
- PILNÁČEK, Josef a MAYER, Karel. *Rody starého Slezska 2*. Brno, 1994.
- PORÁK, Jaroslav, ed. a KAŠPAR, Jaroslav, ed. *Ze starých letopisů českých*. Praha, 1980.
- PROKEŠ, Jaroslav. *Dějiny Prahy*. Praha, 1948.
- RADEK, David, *Kdo byl Bolek Opavský? Několik poznámek k tzv. Výpovědi krále Jana*. In: *Mediaevalia Historica Bohemica 23/2*, Praha, 2020, s.105-123.
- RANK, Josef. *Příručný slovník všeobecných vědomostí. Díl II., K-Ž*. Praha, 1887.
- RUTH, František. *Kronika královské Prahy a obcí sousedních*. Praha, 1903.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl čtrnáctý. Litoměřicko a Žatecko*. Praha, 1923.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl desátý. Boleslavsko*. Praha, 1895.

- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl dvanáctý. Čáslavsko.* Praha, 1900.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl jedenáctý. Prachensko.* Praha, 1897.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl osmý. Rakovnicko a Slansko.* Praha, 1891.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl pátý. Podkrkonoší.* Praha, 1887.
- SEDLÁČEK, August. *Hrady, zámky a tvrze Království českého. Díl pátnáctý. Kouřimsko, Vltavsko a J.-Z. Boleslavsko.* Praha, 1927.
- SMOLÍK, Josef. *Mathematikové v Čechách od založení university Pražské až do počátku tohoto století.* Praha, 1864.
- STOLBERG-WERNIGERODE, Otto, *Neue deutsche Biographie, Bd.: 15,* Berlin, 1987.
- ŠANDERA, Martin. *Jindřich starší z Minsterberka: syn husitského krále: velký hráč s nízkými kartami.* Praha, 2016.
- ŠIMICOVÁ, Eva, *Křivoklátská manská kniha z let 1454-1566.* In: *Rakovnický historický sborník.* Rakovník, 2004, s. 23-81.
- ŠIMŮNEK, Robert. *Správní systém šlechtického dominia v pozdně středověkých Čechách: Rožmberská doména 1418-1472.* Praha, 2005.
- TEIGE, Josef. *Seznamy měšťanů Pražských.* Praha, 1903, s. 91-148.
- TEIGE, Josef. *Základy starého místopisu Pražského: (1437-1620). Oddíl I, Staré město pražské. Díl I.* Praha, 1910.
- TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 10.* Praha, 1894.
- TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 8.* Praha, 1891.
- TOMEK, Václav Vladivoj. *Dějepis města Prahy. Díl 9.* Praha, 1893.
- TOVAČOVSKÝ Z CIMBURKA, Ctibor a BRANDL, Vincenc, ed. *Knihy Tovačovská, aneb, Pana Ctibora z Cimburka a z Tovačova Pamět obyčejů, řádů, zvyklostí starodávných a řízení práva zemského v Mar. Mor.* Brno, 1868.

VLČEK, Pavel, ed. a kol. *Umělecké památky Prahy. Staré Město, Josefov*. Praha, 1996.

VOLKMER, ed. a HOHAUS, ed. *Geschichtsquellen der Grafschaft Glatz. Zweiter Band, Urkunden und Regesten zur Geschichte der Grafschaft Glatz von 1401 bis 1500*. Habelschwerdt: In Commission der T. Franke'schen Buchhandlung, 1888.

VOREL, Petr. *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. Praha, 2021.

VYBÍRAL, Zdeněk. *Politická komunikace aristokratické společnosti českých zemí na počátku novověku*. České Budějovice, 2005.

Elektronické zdroje

Životopisné medailonky: Půta Švihovský z Rýzmburka (mezi roky 1450 a 1452 - 24. července 1504) [online]. [cit. 2023-05-06]. Dostupné z: <https://www.hrad-rabi.cz/cs/o-hradu/vyznamne-osobnosti>